

GEMEENTE LITTENSERADIEL

WAAKSENS – TOARNWERTERLEANE 2

RUIMTELIJKE ONDERBOUWING

Rho

**—
ADVISEURS
VOOR
LEEFRUIMTE**

**RUIMTELIJKE onderbouwing Waaksens
Toarnwerterleane 2**

CODE 20160629 / 27-09-2016

<u>INHOUDSOPGAVE</u>	<u>blz</u>
1. INLEIDING	1
1. 1. Aanleiding	1
1. 2. De locatie	1
1. 3. Huidige planologische regeling	2
1. 4. Leeswijzer	3
2. PROJECTBESCHRIJVING	4
2. 1. Het landschap	4
2. 2. Huidige situatie	4
2. 3. Voorgenomen initiatief	5
2. 4. Landschappelijke inpassing	7
3. BELEIDSKADER	8
3. 1. Provinciaal beleid	8
3. 2. Gemeentelijk beleid	8
4. OMGEVINGSASPECTEN	10
4. 1. Water	10
4. 2. Bodem	11
4. 3. Archeologie	12
4. 4. Cultuurhistorie	13
4. 5. Ecologie	13
4. 6. Kabels, leidingen	14
5. UITVOERBAARHEID	15
5. 1. Maatschappelijke uitvoerbaarheid	15
5. 2. Economische uitvoerbaarheid	15
6. AFWEGING EN CONCLUSIES	16
<u>Bijlage 1</u>	Nije Pleats advies
<u>Bijlage 2</u>	Wateradvies
<u>Bijlage 3</u>	Archeologisch onderzoek
<u>Bijlage 4</u>	Ecologisch onderzoek
<u>Bijlage 5</u>	Zienswijze Wetterskip Fryslân
<u>bijlage 6</u>	Tekening watercompensatie
<u>Bijlage 7</u>	Akkoord Wetterskip watercompensatie

1. INLEIDING

1. 1. Aanleiding

Het perceel Toarnwerterleane 2 te Waaksens wordt in verband met de uitbreiding van het aanwezige agrarisch bedrijf vergroot. Ten gevolge van de uitbreiding dient, op basis van het Nije Pleats advies, de Lathumer Feart gedeeltelijk omgelegd te worden.

Voor de uitbreiding van het agrarisch bedrijf (bouw van twee sleufsilos) is inmiddels een aanvraag omgevingsvergunning ingediend. Deze ruimtelijke onderbouwing ziet alleen in op het aanleggen van de nieuwe vaart en het dempen van de oude vaart.

De ontwikkeling is in strijd met het geldende bestemmingsplan *Bûtengebied* van de gemeente Littenseradiel (zie paragraaf 1.3).

De gemeente *Littenseradiel* wil medewerking verlenen aan het project. Op basis van de *Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)* kan dit door het verlenen van een omgevingsvergunning, waarbij wordt afgeweken van het bestemmingsplan. Voorwaarde hierbij is dat de activiteit niet in strijd is met een goede ruimtelijke ordening. Om dit te kunnen aantonen is een goede ruimtelijke onderbouwing noodzakelijk. Deze notitie voorziet hierin en zal deel uitmaken van de omgevingsvergunning.

1. 2. De locatie

De ontwikkeling vindt plaats op de gronden ten westen van het perceel Toarnwerterleane 2 te Waaksens. Het ligt in het buitengebied van de gemeente Littenseradiel. De globale ligging van het projectgebied is aangegeven in figuur 1.

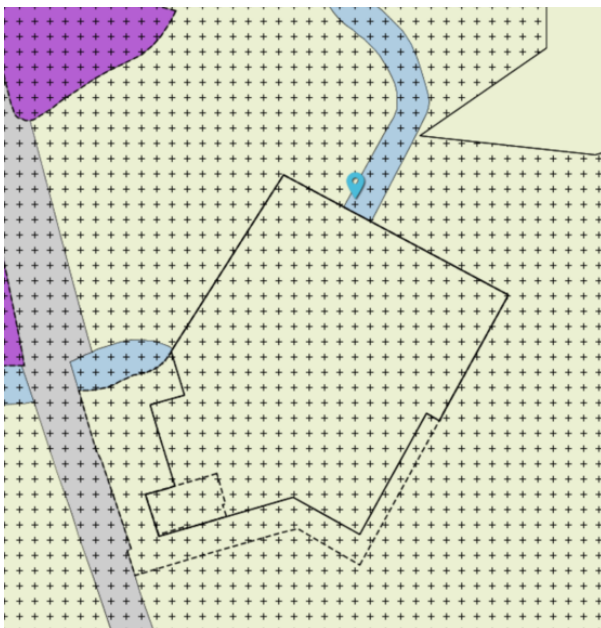
Figuur 1. Globale ligging projectgebied (bron: Bing maps)

1. 3. Huidige planologische regeling

De huidige juridisch-planologische regeling voor het perceel is het bestemmingsplan *Bûtengebied* dat is vastgesteld op 29 september 2015. Het projectgebied heeft in dit plan de bestemming *'Agrarisch'*. De vaart heeft de bestemming *'Water'*. Binnen de bestemming *'Agrarisch'* is het niet toegelaten een vaart aan te leggen.

De beoogde uitbreiding van het agrarisch bedrijf was bekend ten tijde van het opstellen van het huidige bestemmingsplan. Het bestemmingsplan is hierop afgestemd. In het bestemmingsplan is daarom een bouwvlak opgenomen waarbinnen de beoogde uitbreiding van het bedrijf mogelijk wordt gemaakt, inclusief het omleggen van de vaart. Voor de vaststelling van het bestemmingsplan is echter vergeten om, doormiddel van een ambtshalve wijziging, de bestemming *'Water'* ter hoogte van de te verleggen op vaart op te nemen en de bestemming *'Agrarisch'* ter hoogte van de aan de noordzijde gelegen bocht op te nemen. Een uitsnede van het geldende bestemmingsplan is weergegeven in figuur 2

Wel is in artikel 54 lid b een wijzigingsbevoegdheid opgenomen waarbij de bestemming *'Agrarisch'* ,onder voorwaarden, in *'Water'* gewijzigd kan worden. Hier van zou in dit geval gebruik gemaakt kunnen worden, aangezien aan de voorwaarden voldaan wordt. Hier wordt in hoofdstuk 3 op ingegaan. Echter omdat inmiddels een aanvraag omgevingsvergunning is ingediend voor de bouw van de twee sleufsilo's wordt in dit project gekozen voor een omgevingsvergunning voor afwijking van het bestemmingsplan.

Figuur 2. Uitsnede geldende bestemmingsplan (bron: www.ruimtelijkeplannen.nl)

1. 4. Leeswijzer

Na deze inleiding wordt in *hoofdstuk 2* een beschrijving gegeven van de huidige situatie, de gewenste ontwikkelingen en de landschappelijke inpassing. In *hoofdstuk 3* wordt getoetst aan het, voor het project relevante, beleid op de verschillende niveaus. Hier vindt tevens de toetsing aan de voorwaarde van de wijzigingsbevoegdheid plaats. In *hoofdstuk 4* wordt ingegaan op de omgevingsaspecten. Vervolgens worden in *hoofdstuk 5* de maatschappelijk en economische uitvoerbaarheid van het project besproken. *Hoofdstuk 6* geeft tot slot een beknopte samenvatting en conclusie van de ruimtelijke onderbouwing.

2. PROJECTBESCHRIJVING

2. 1. Het landschap

Het landschap van Littenseradiel betreft voor een groot deel een zeeleilandschap dat tot stand is gekomen onder invloed van de zee. Het landschap bestaat uit een afwisselende, kleinschalig, onregelmatig en fijnmazig nederzettingsspatroon. Dit landschap is ontstaan met bochtige dijken, wegen, trekvaarten en opvaarten.

2. 2. Huidige situatie

Op het perceel is een melkveehouderij gevestigd. Het perceel bestaat uit twee delen, namelijk het oorspronkelijk oude deel aan de Toarnwerterleane en het nieuwere deel hierachter. Het gedeelte aan de Toarnwerterleane bestaat uit een stelpboerderij met aangrenzend een schuur. Hierachter bevindt zich het tweede nieuwere deel van het perceel. Hier staan een tweetal stallen direct grenzend aan de huidige vaart. De vele bochten in de vaart kenmerkt het landschapsbeeld van de omgeving. Deze vaart maakt een scherpe bocht ter hoogte van het erf. Een luchtfoto van de bestaande situatie is weergegeven in figuur 3.

Figuur 3. Luchtfoto projectgebied (bron: Bing Maps)

2. 3. Voorgenomen initiatief

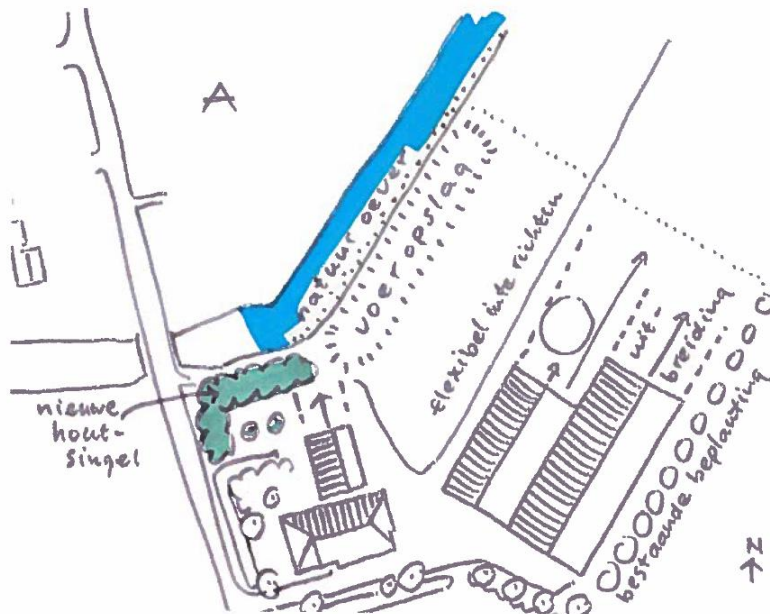
Het melkveehouderij bedrijf aan de Toarnwerterleane 2 te Waaksens wil zijn bedrijfsvoering gaan uitbreiden. Hiervoor worden onder andere twee nieuwe sleufsilos gebouwd. Voor de beoogde locatie van de uitbreiding is onder de noemer van de Nije Pleats een advies met daarin een tweetal alternatieven uitgebracht. Dit advies is als bijlage bij de onderbouwing toegevoegd. Het advies is in overleg met de gemeente, de initiatiefnemers en het Wetterskip tot stand gekomen.

In alternatief A zijn de nieuwe sleufsilos geprojecteerd op de plek van de bestaande vaart (zie figuur 3). Daarnaast is een alternatief (B) ontworpen waarbij de vaart niet verlegt hoeft te worden (zie figuur 4). In het advies wordt een uitgebreide motivering voor beide alternatieven weergegeven.

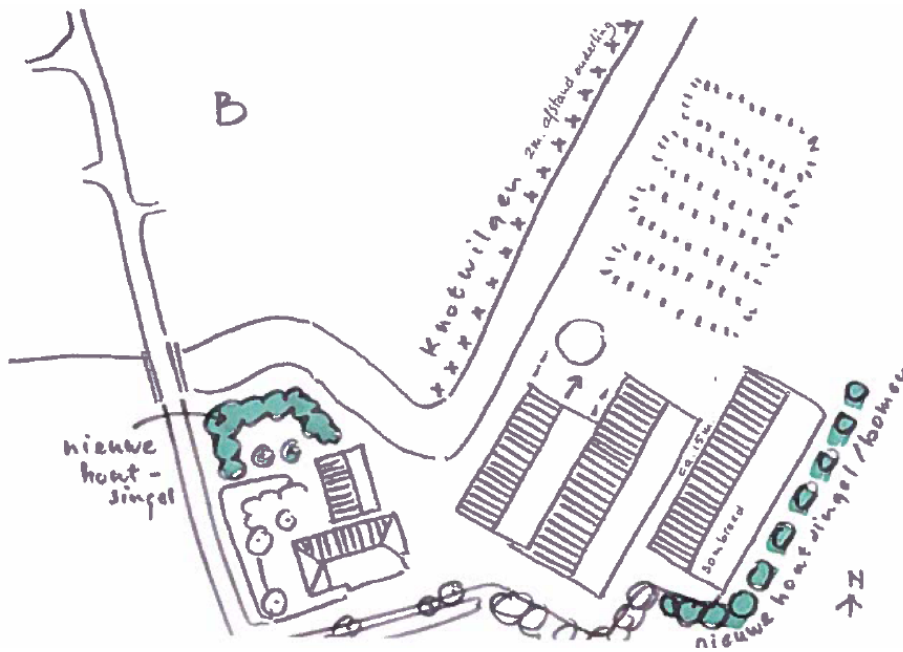
In overleg is gekozen voor alternatief A. Reden hiervoor is dat met dit alternatief de open ruimte aan de zuidzijde van het erf (tussen het erf en het dorp Waaksens) behouden blijft en het compacte karakter van het bestaande erf niet wordt aangetast. Dit in tegenstelling tot alternatief B. Als de vaart niet is te verleggen, zal de uitbreiding van het erf zich gaan afspelen aan de zuid- en oostzijde van het perceel. Het erfoppervlak zal in de geval in de lengte worden uitgebreid, parallel aan de vaart en daarmee minder compact zijn.

Concreet betekent alternatief A dat de bestaande vaart grotendeels wordt gedempt en richting de noordwestkant verlegd. Figuur 5 geeft een overzicht van de bestaande- en de toekomstige ligging van de vaart.

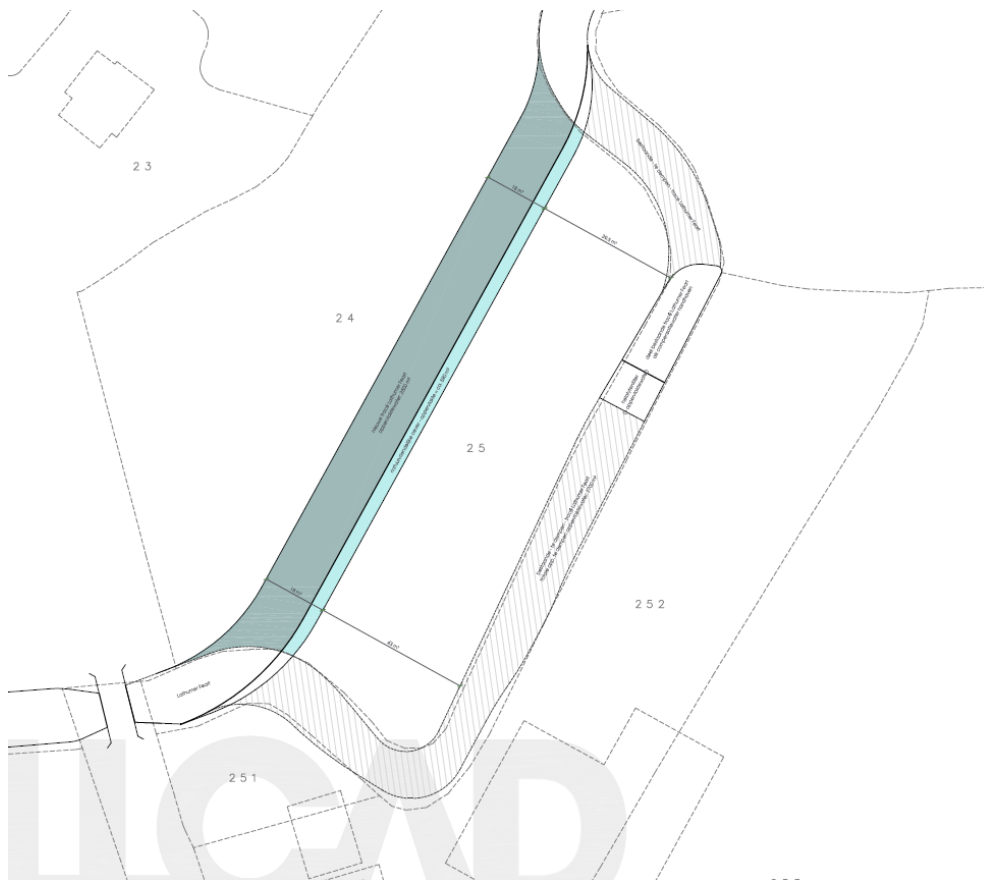
De te verleggen vaart krijgt een oppervlakte van 2.500 m² en wordt dieper dan 3 meter. Langs de oostkant wordt een natuurvriendelijk oever aangelegd. Daarnaast blijft een deel van de bestaande vaart behouden ten behoeve van watercompensatie en een helofietenfilter (voor zuivering van water dat komt van het bedrijfsperceel). Tot slot wordt de noordelijke bocht gedempt b(zie figuur 6). Dit gedeelte wordt in gebruik genomen ten behoeve van agrarisch grondgebruik.

Figuur 4. Alternatief A (Bron: Nije Pleats).

Figuur 5. Alternatief B (Bron: Nije Pleats).

Figuur 6. Huidige en toekomstige ligging vaart (bron: Allcad)

2. 4. Landschappelijke inpassing

In geval van schaalvergroting in het landelijk gebied is het van belang dat er geen afbreuk wordt gedaan aan de ruimtelijke kwaliteit. Voor de uitbreiding van het bedrijf is daarom een Nije Pleats-traject gevolgd. Het advies is als bijlage bij de onderbouwing toegevoegd.

Zoals beschreven zijn er voor de uitbreiding twee alternatieven ontworpen. Gekozen is voor alternatief A, waardoor de bestaande vaart wordt verlegt.

Uit het advies blijkt dat het verleggen van de vaart het landschapsbeeld niet aantast. De kenmerkende bochten, die de vaart karakteriseren, worden ter plaatse weggehaald, maar blijven voor de vaart in zijn geheel grotendeels behouden.

In verband met de toename van bebouwing is een toename van erfbepanting gewenst. Figuur 6 geeft een weergave van de toekomstige erfbepanting. Een nieuw aan te leggen houtsingel wordt ter plaatse van het oude deel van het erf aangelegd. Hierdoor krijgt dit historisch deel van het erf meer massa en wordt de werktuigenberging landschappelijke beter ingepast. Voor een uitgebreide beschrijving van de landschappelijke inpassing van het toekomst beeld van het bedrijf wordt verwezen naar het Nije Pleats advies.

Voor de realisatie van de landschappelijke inpassing wordt in de omgevingsvergunning een voorwaardelijke verplichting opgenomen zodat de landschappelijke inpassing wordt gerealiseerd.

Figuur 7. Erfbepantingsplan

3. BELEIDSKADER

In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op het ruimtelijk beleid dat het kader vormt voor dit project. Hierbij komt het provinciaal en het gemeentelijk beleid aanbod. Gezien het abstractieniveau wordt het in dit kader dan ook niet noodzakelijk geacht apart aandacht te besteden aan het Rijksbeleid.

3. 1. Provinciaal beleid

Op 25 juni 2014 hebben Provinciale Staten de Verordening Romte Fryslân 2014 vastgesteld. De verordening stelt regels die ervoor moeten zorgen dat de provinciale ruimtelijke belangen doorwerken in de gemeentelijke ruimtelijke plannen. De verordening voorziet niet in nieuw beleid. Het belangrijkste uitgangspunt van de verordening is zorgvuldig ruimtegebruik. Uitsluitend geldend provinciaal ruimtelijk beleid is omgezet in algemeen geldende regels. Het ruimtelijk beleid is beschreven in de op 26 maart 2014 vastgestelde Structuurvisie 'Grutsk op 'e Romte'. Deze structuurvisie vervangt het geldende Streekplan op het gebied van kernkwaliteiten van het cultuurhistorische erfgoed en het landschap van Fryslân.

Er is in deze situatie sprake van het aanpassen van infrastructuur. In artikel 2.1.1 lid 3 is aangegeven dat een ruimtelijk plan voor het landelijk gebied dient te voorzien in een zorgvuldige inpassing in het geval van het aanpassen van infrastructuur. In de onderbouwing moet worden gemotiveerd dat het plan invulling geeft aan de blijvende herkenbaarheid van de landschappelijke en cultuurhistorie kernkwaliteiten. Voor de landschappelijke inpassing is een inrichtingsplan opgesteld volgens de methodiek Nije Pleats. Hierbij is rekening gehouden met de landschappelijke en cultuurhistorie kernkwaliteiten. Geconcludeerd wordt dat sprake is van een zorgvuldige inpassing.

De ontwikkelingen in het plangebied passen daarmee binnen het provinciale beleid.

3. 2. Gemeentelijk beleid

Bestemmingsplan *Bûtengebiet*

Het bestemmingsplan dat voor dit perceel van toepassing is, is het bestemmingsplan Bûtengebiet dat is vastgesteld op 29 september 2015. De beoogde uitbreiding, inclusief het verleggen van de vaart, was ten tijde van vast te stellen bestemmingsplan bekend. Het bestemmingsplan is, doormiddel van een ambtshalve wijziging, bij de vaststelling hierop aangepast. Deze ambtshalve wijziging zijn opgenomen in de nota met ambtshalve wijzigingen. Echter is de uitwerking hiervan niet volledig geweest. In het geldende bestemmingsplan is vergeten de bestemming 'Water' op te nemen op de plaats van de toekomstige vaart en de bestemming 'Agrarisch' op te nemen op de plaats van het te dempen water ten noorden van het huidige bouwvlak.

In het bestemmingsplan zijn een aantal algemene wijzigingsbevoegdheden opgenomen, waaronder een wijzigingsbevoegdheid om enige bestemming te wijzigen in de bestemming 'Water'. Binnen deze wijzigingsbevoegdheid is het verleggen van de vaart mogelijk.

Hiervoor gelden de volgende voorwaarden:

1. De regels van de bestemming 'Water' van toepassing worden;
2. De wijziging uitsluitend toegepast kan worden voor de incidentele aanleg van opvaarten, verbredingen van waterlopen ten behoeve van waterberging en/of het bevorderen van vaarroutes en/of de aanleg van natuurvriendelijke oevers, bochtafsnijdingen, kleine verleggingen, e.d. van vaarwegen c.a.;
3. geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de milieusituatie, de natuurlijke en landschappelijke waarden, de bodemkundige, de cultuurhistorische en archeologische waarden, de woonsituatie en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

In feite voldoet dit project aan de voorwaarden zoals genoemd in de wijzigingsbevoegdheid. Er is namelijk sprake van een bochtafsnijding van twee bestaande scherpe bochten en een kleine verlegging van de vaart. Daarnaast wordt geen onevenredige afbreuk gedaan aan de aspecten zoals benoemd in voorwaarde 3, omdat:

1. er geen sprake is van een gevoelige functie. Hierdoor wordt geen afbreuk gedaan aan de milieusituatie, de woonsituatie en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden. Tevens zijn de aangrenzende gronden in eigendom van de aanvrager.
2. er sprake is van een zorgvuldige landschappelijke inpassing. Dit is vastgelegd in het Nije Pleats advies. Hierdoor wordt geen afbreuk aan de natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische waarden gedaan.
3. de ontwikkeling plaats vindt in gronden die geschikt zijn voor de agrarisch bedrijfsvoering en er daardoor er geen risico's zijn voor de volksgezondheid. Ten slotte is voor de ontwikkeling geen archeologisch onderzoek noodzakelijk. Hier wordt in het volgende hoofdstuk nader op ingegaan.

4. OMGEVINGSASPECTEN

Naast het feit dat de ontwikkeling binnen het beleidskader van Rijk, provincie en gemeente tot stand moeten komen, moet rekening worden gehouden met de omgevingsaspecten.

In de volgende paragrafen worden alleen de relevante omgevingsaspecten behandeld. Er wordt niet gebouwd of gesloopt en er is geen sprake van gevoelige functies of een functie die een belemmering kan vormen voor andere functies. Het gaat alleen om het verleggen van de vaart. Een aantal omgevingsaspecten hoeft om die reden niet te worden onderzocht. Het gaat hier om de aspecten lucht, geluid, milieuzonering en externe veiligheid

4. 1. Water

Vanwege het belang van het water in de ruimtelijke ordening, wordt van waterschappen een vroege en intensieve betrokkenheid bij het opstellen van ruimtelijke plannen verwacht. Bovendien is de watertoets een verplicht onderdeel in de bestemmingsplanprocedure geworden.

Het project is via www.dewatertoets.nl aangemeld bij Wetterskip Fryslân (20160512-2-12973). Uitkomst van de watertoets is dat een normale procedure moet worden doorlopen. Het Wetterskip heeft voor de ontwikkeling een specifiek wateradvies verstrekt. Het waterschap heeft een positief wateradvies uitgebracht. Dit advies is in bijlage 2 opgenomen. Bij de verdere uitwerking van het project wordt dit advies opgevolgd. De belangrijkste aspecten uit het wateradvies worden hierna benoemd.

Vanwege de ligging van een regionale kering langs de Lathumer Feart wordt rekening gehouden met een beschermingszone van 5 meter. Deze beschermingszone is nodig voor het beheer en onderhoud aan en bescherming van de kade. In dit gebied mag geen bebouwing gerealiseerd worden. Bij de uitvoering van het project wordt hier rekening mee gehouden.

Als gevolg van het verleggen van de Lathumer Feart moet ook de regionale waterkering langs de Feart verlegd worden. Voor het verleggen van de Feart is een waternvergunning aangevraagd. In de waternvergunning wordt opgenomen aan welke eisen en randvoorwaarden de nieuwe regionale waterkering ten minste moet voldoen.

Onderdeel van het plan is het dempen van een deel van de bestaande Lathumer Feart. Door het dempen van het oppervlaktewater neemt de berging in het watersysteem af, waardoor het watersysteem minder robuust en veerkrachtig wordt. De demping moet voor 100% gecompenseerd worden in hetzelfde peilgebied, zodat het watersysteem evenveel berging houdt. Het nieuwe tracé van de Lathumer Feart moet minimaal evenveel wateroppervlak hebben als het te dempen deel van de Feart.

Als gevolg van de realisatie van het plan neemt de hoeveelheid verhard oppervlak toe. Het verhard oppervlak neemt door de realisatie van het plan toe met 3.900 m² in verband met de bouw van sleufsilos en erfverharding. Om overlast te voorkomen is het nodig de toename aan verhard oppervlak te compenseren in hetzelfde peilgebied. Hiervoor hanteert het Wetterskip een compensatienorm van 10%. Voor de toename verharding dient dus 390 m² gecompenseerd te worden. Dit wordt gerealiseerd doormiddel van het behouden van 390 m² van de bestaande vaart.

Voor de aanleg van de damwand, worden om de circa 200 meter openingen aangebracht, waardoor rekening wordt gehouden met de visuitwisseling, macrofauna en andere water-gerelateerde dieren tussen de oever en de vaart. Tevens is in verband met het dempen en verleggen van de vaart sprake van een één op één compensatie.

Verder wordt hemelwater afgevoerd op het oppervlaktewater en wordt regen- en rioolwater gescheiden afgevoerd. Met de bouw van de nieuwe stal wordt tenslotte rekening gehouden met het gebruik van milieuvriendelijk en duurzaam materiaal.

Waterwet

Voor de ingreep in de waterhuishouding is een vergunning aangevraagd in het kader van de *Waterwet*.

4. 2. Bodem

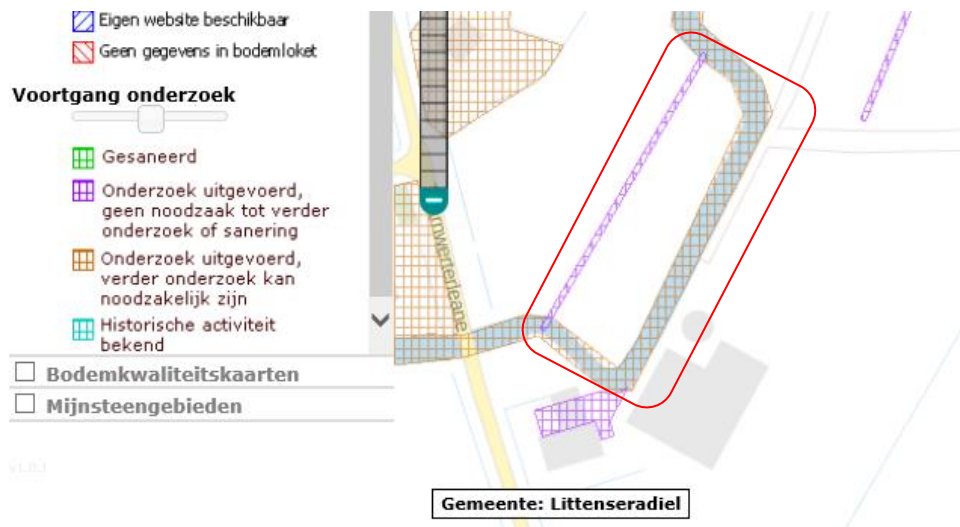
Het uitgangspunt wat betreft de bodem in het projectgebied is, dat de kwaliteit ervan zodanig dient te zijn dat er geen risico's zijn voor de volksgezondheid bij het gebruik van het projectgebied voor de gewenste functie.

Voor het verleggen van de vaart is grondverzet noodzakelijk. Bij deze ontgroning komt grond vrij. De vrijkomende grond wordt ter plaatse direct gebruikt voor het dempen van de bestaande vaart. Hierdoor is sprake van een gesloten grondbalans. Voor de ontgroning is geen ontgrondingsvergunning vereist. De gronden zijn al lange tijd in gebruik als agrarische grond. Hier is dus geen sprake van een verdachte locatie voor bodemverontreiniging.

Om inzicht te krijgen in de bodemkwaliteit voor het projectgebied is gebruikt gemaakt van de bodemkwaliteitskaart van het bodemloket (www.bodemloket.nl).

Op basis van een eerder uitgevoerd onderzoek wordt geconcludeerd dat de grond ter plaatse van de vaart van voldoende kwaliteit is. Er is geen noodzaak tot verder onderzoek of sanering.

Vanuit het aspect 'bodemkwaliteit' bestaan dus geen belemmeringen voor de ontwikkeling en is aanvullend bodemonderzoek niet noodzakelijk.

Figuur 8. Bodemkwaliteitskaart (bron: www.bodemloket.nl)

4. 3. Archeologie

Ter implementatie van het Verdrag van Malta in de Nederlandse wetgeving is in 2007 de *Wet op de archeologische monumentenzorg* als onderdeel van de *Monumentenwet* in werking getreden. De kern van deze wet is dat wanneer de bodem wordt verstoord, archeologische resten intact moeten blijven. De wet verplicht gemeenten bij het opstellen van ruimtelijke plannen en projecten rekening te houden met de in hun bodem aanwezige waarden.

In verband met de mogelijke aanwezigheid van archeologische resten in het projectgebied is een veldonderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek is als bijlage 3 bij de onderbouwing toegevoegd. Uit de resultaten van het veldonderzoek is gebleken dat in het onderzoeksgebied sprake is van een natuurlijke, onverstoord bodemopbouw. Antropogene ingrepen in het onderzoeksgebied dateren uit de 20e eeuw en hebben te maken met het rechtekken en dempen van de in oorsprong natuurlijke waterlopen in het gebied. Sporen en/of vondsten die een aanwijzing vormen voor menselijke activiteit in het gebied in de periode late ijzertijd-middeleeuwen werden niet aangetroffen. Op basis van het veldonderzoek kan de archeologische verwachting bijgesteld worden van een middelhoge naar een lage verwachting.

Het archeologisch adviesbureau adviseert derhalve het onderzoeksgebied nabij Toarnwerterleane 2 vrij te stellen van archeologisch vervolgonderzoek en het terrein vrij te geven voor de bouwwerkzaamheden.

4. 4. Cultuurhistorie

De rol van cultuurhistorie in de ruimtelijke ordening is de laatste jaren sterk toegenomen. Bij het opstellen van plannen moeten cultuurhistorische waarden tijdig in beeld worden gebracht. Het *Besluit ruimtelijke ordening* (Bro) stelt in dat verband specifieke eisen aan het opstellen van ruimtelijke plannen. Waar mogelijk moeten cultuurhistorische waarden worden behouden of versterkt. Cultuurhistorie is daarmee een sturend onderdeel geworden in de ruimtelijke ordening.

Binnen het projectgebied is geen sprake van specifieke cultuurhistorische waarden. Wel kunnen de structuren en kenmerken van de vaart en het landschap als cultuurhistorisch waardevol worden aangemerkt. Zoals beschreven in paragraaf 2.4 wordt het projectgebied op een verantwoorde manier ingepast in het landschap. Het project wordt vanuit cultuurhistorisch oogpunt dan ook uitvoerbaar geacht.

4. 5. Ecologie

Bij elk ruimtelijk project dient met het oog op de natuurbescherming rekening te worden gehouden met de *Natuurbeschermingswet* en de *Flora- en faunawet*. Hierbij dient te worden aangetoond dat als gevolg van de geplande activiteiten de natuurdoelstellingen van beschermde natuurgebieden en de gunstige staat van instandhouding van waardevolle dier- en plantensoorten niet in het geding komen. Er wordt onderscheid gemaakt in gebiedsbescherming en soortenbescherming.

Gebiedsbescherming

Het project ligt niet nabij Natura 2000-gebieden. Ook ligt het niet nabij een NNN-gebied. Gezien de aard en de omvang van de voorgestelde ontwikkelingen, kan worden gesteld dat dit project geen effecten op de natuurwaarden in de omgeving heeft.

Soortenbescherming

Het graven van de vaart vindt plaats op gronden die intensief worden gebruikt voor agrarisch grondgebruik en zijn daarmee reeds verstoord. Habitats van beschermde soorten komen hier niet voor.

Voor de ontwikkeling worden geen bomen gekapt en/of gebouwen gesloopt. Wel wordt voor de ontwikkeling een gedeelte van de bestaande vaart gedempt en verlegd. Hiervoor is een ecologisch onderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek is als bijlage 4 bij de onderbouwing toegevoegd. Op basis van het ecologisch onderzoek wordt geconcludeerd at de mogelijkheid bestaat dat er meervleermuizen gebruik maken van de Lathumerfeart als foerageergebied, vlieg- en migratieroute. Meervleermuizen jagen op vliegende insecten in de vlucht vlak boven open water. Alleen in de lente en zomer (tot eind juli) zijn de meervleermuizen actief in deze omstreken. Vanaf eind juli vertrekken ze naar hun winterverblijven in Limburg of andere landen (koele grotten enz.) en daar blijven ze tot midden- maart/april. De werkzaamheden t.b.v. het omleggen van de Lathumer Feart zullen op zijn vroegst half

november worden gestart. De werkzaamheden nemen maximaal 1 maand in beslag en zullen in ieder geval voor 1 maart volgend jaar zijn afgerond. Gedurende de werkzaamheden zijn de meervleermuizen niet aanwezig en dus zijn de werkzaamheden niet schadelijk voor de meervleermuizen. De conclusie kan daarom zijn dat er geen ontheffing nodig is voor de werkzaamheden op grond van de Flora- en faunawet.

Tot slot gaat gezien het verleggen van de vaart per saldo geen leefgebied verloren en wordt de staat van instandhouding van beschermde soorten niet aangetast. Aantasting van beschermde soorten en strijdigheid met de Flora- en faunawet wordt daardoor uitgesloten. Tevens wordt een natuurvriendelijke oever aangelegd. Dit ter versterking van de natuurwaarden in de omgeving van het projectgebied (terrestrische vegetatie, vogels, amfibieën, zoogdieren, insecten etc.).

Voor alle soorten geldt de zorgplicht. Deze schrijft voor dat men verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen.

4. 6. Kabels, leidingen

Voor zover bekend komen in het plangebied geen planologische relevante kabels en leidingen voor.

In de buurt van het projectgebied lopen geen kabels of leidingen die van belang zijn voor dit project. Wel loopt het projectgebied door een vrijwaringszone radarverstoringsgebied. Hiervoor geldt dat deze gronden vrijgehouden moeten worden van een goed radarbeeld van het luchtruim van de vliegbasis Leeuwarden. Hierin is de maximale bouwhoogte van bouwwerken ten hoogste de bestaande bouwhoogte. In dit geval is geen sprake van een bouwwerk of ingreep die de maximale hoogte overschrijdt. De ontwikkeling voldoet daarmee aan de uitgangspunten van het radarverstoringsgebied.

5. UITVOERBAARHEID

5. 1. Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Op grond van artikel 6.18 van het *Besluit omgevingsrecht* (Bor) is de ontwikkeling voorgelegd aan de betrokken overlegpartners. Zowel de provincie- als het Wetterskip kunnen instemmen met de voorgenomen ontwikkeling.

De ontwerpbeschikking van de omgevingsvergunning met bijbehorende stukken heeft gedurende een periode van zes weken ter inzage gelegen. Tijdens deze periode bestond de mogelijkheid tot het indienen van zienswijzen. Eenieder is op deze wijze in de gelegenheid gesteld om bedenkingen tegen het initiatief kenbaar te maken.

Op het initiatief is één zienswijzen van het Wetterskip Fryslân binnen gekomen. De zienswijze is opgenomen in bijlage 5. De zienswijze heeft betrekking op de locatie van de watercompensatie. De watercompensatie is op basis van deze zienswijze aangepast (zie paragraaf 4.1 en bijlage 6). Het Wetterskip heeft aangegeven akkoord te zijn met de aangepaste watercompensatie (zie bijlage 7).

De zienswijze is meegewogen in de besluitvorming over het verlenen van de omgevingsvergunning. Tegen dit besluit bestaat de mogelijkheid voor beroep en hoger beroep. Het op goede manier doorlopen van de genoemde procedure toont de maatschappelijke uitvoerbaarheid van het project aan.

5. 2. Economische uitvoerbaarheid

Ten behoeve van de uitvoerbaarheid van het project is het van belang te weten of het economisch uitvoerbaar is. De economische uitvoerbaarheid wordt enerzijds bepaald door de exploitatie van het plan (financiële haalbaarheid) en anderzijds door de wijze waarop gemeentelijke kosten op het plan worden verhaald (grondexploitatie).

Financiële haalbaarheid

De ontwikkeling betreft een particulier initiatief, waarmee de gemeente geen directe financiële bemoeienis heeft. De initiatiefnemer draagt de kosten van het project.

Grondexploitatie

Door middel van de grondexploitatieregeling beschikken gemeenten over mogelijkheden voor het verhalen van kosten, bijvoorbeeld voor het bouw- en woonrijp maken en kosten voor de ruimtelijke procedure. Wanneer sprake is van bepaalde bouwplannen, moet de gemeente hiervoor in beginsel een exploitatieplan vaststellen. Van deze verplichting kan worden afgezien als het kostenverhaal anderszins verzekerd is. Voor vaststelling van het planologisch besluit moet duidelijk zijn op welke wijze potentiële kosten zullen worden verhaald.

Voor dit project geldt dat er geen sprake is van een bouwplan. Een exploitatieplan is daarom niet noodzakelijk.

6. AFWEGING EN CONCLUSIES

Aanleiding

Deze ruimtelijke onderbouwing dient ter afweging voor het verlenen van een omgevingsvergunning, waarmee de ontwikkeling in afwijking van het bestemmingsplan mogelijk wordt gemaakt. De afwijking betreft het verleggen van een vaart binnen de agrarische bestemming.

Afweging

Het project is nodig in verband met de uitbreiding van het agrarisch bedrijf op het perceel. De keuze tot het verleggen van de bestaande vaart heeft plaats gevonden doormiddel van een zorgvuldige afweging op basis van de Nije Pleats. Doormiddel van het opnemen van een voorwaardelijke verplichting bij de omgevingsvergunning wordt voorzien in een goede landschappelijke inpassing.

Verder is het project in overeenstemming met de relevante beleidsuitgangspunten op zowel provinciaal als gemeentelijk niveau en veroorzaakt het geen conflicten met de sectorale wet- en regelgeving.

Conclusie

Het verlenen van een omgevingsvergunning voor het project is niet in strijd met een goede ruimtelijke ordening.

BIJLAGE 1

ADVIES NIJE PLEATS

Agrarisch bedrijf, Familie Mulder-Bouma
Waaksens

COLOFON

Nije Pleats, 19 december 2014

Status rapport: definitief

Rapport opgesteld door:

Nije Pleats

De heer Barend van der Veen

Mevrouw Greet Bierema

Opdrachtgever:

Familie Mulder-Bouma, Toamwerterleane 2, 8845 SE te Waaksens

In samenwerking met:

Gemeente Littenseradiel

Mevr. M. Kat

Hûs en hiem

Dhr. P. Klimstra

INHOUDSOPGAVE

- 1 Inleiding**
 - 1.1 Aanleiding
 - 1.2 Proces
 - 1.3 Leeswijzer

- 2 Het bedrijf**
 - 2.1 Locatie
 - 2.2 Huidige bedrijfsvoering
 - 2.3 Wensen voor de toekomst

- 3 Advies Nije Pleats**
 - 3.1 Proces
 - 3.2 Analyse
 - 3.3 Advies

- 4 Checklist planologische toets**
 - 4.1 Beleidskader
 - 4.2 Hinder van bedrijven
 - 4.3 ProjectMER
 - 4.4 Verkeerslawaaï
 - 4.5 Waterparagraaf
 - 4.6 Ecologisch onderzoek
 - 4.7 Archeologisch onderzoek
 - 4.8 Externe veiligheid
 - 4.9 Luchtkwaliteit
 - 4.10 Bodemkwaliteit
 - 4.11 Verkeersaspecten
 - 4.12 Maatschappelijke haalbaarheid
 - 4.13 Financiële haalbaarheid

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

De familie Mulder-Bouma is voornemens het agrarisch bedrijf (melkveehouderij) aan Toamwerterleane 2 te Waaksens uit te breiden met ruwvoeropslag (geen uitbreiding van aantal stuks vee voorzien). Het huidige bestemmingsplan voorziet niet in de gewenste bouwmogelijkheden. Om de ruimtelijk-landschappelijke haalbaarheid van de uitbreiding van het bedrijf op deze locatie aan te tonen, is het voorliggende advies opgesteld. Dit advies kan worden gebruikt bij het planologisch regelen van de nieuwe uitbreiding van het bedrijf. Het is uitdrukkelijk geen vergunning op basis waarvan het bedrijf nu uitgebreid kan gaan worden. Het daarvoor geldende (juridische) proces dient nog te worden doorlopen. Het voorliggende rapport is één van de "schakels" die nodig zijn voor dat proces.

1.2 Proces

Voorliggend advies is via het spoor van de Nije Pleats tot stand gekomen. Dit betekent dat er een proces gevolgd is waarbij alle partijen, die uiteindelijk het bouwplan moeten toetsen, betrokken zijn geweest. Middels een werksessie van de Nije Pleats op het erf van de initiatiefnemer is met alle betrokkenen/deskundigen gekomen tot een ontwikkelingsconcept voor het bedrijf voor de komende jaren.

Deze proceslijn betekent een commitment van de deelnemende partijen aan het resultaat van de werksessie. Zij zullen zich herkennen in de concrete uitwerking in het voorliggende advies. Voorliggend advies vormt de ruimtelijk landschappelijke input voor een eventuele planologische procedure. Naast dit advies is daarvoor meestal ook een aantal nader te bepalen planologische onderzoeken noodzakelijk. Een checklist hiervoor is in hoofdstuk 4 van voorliggende advies opgenomen.

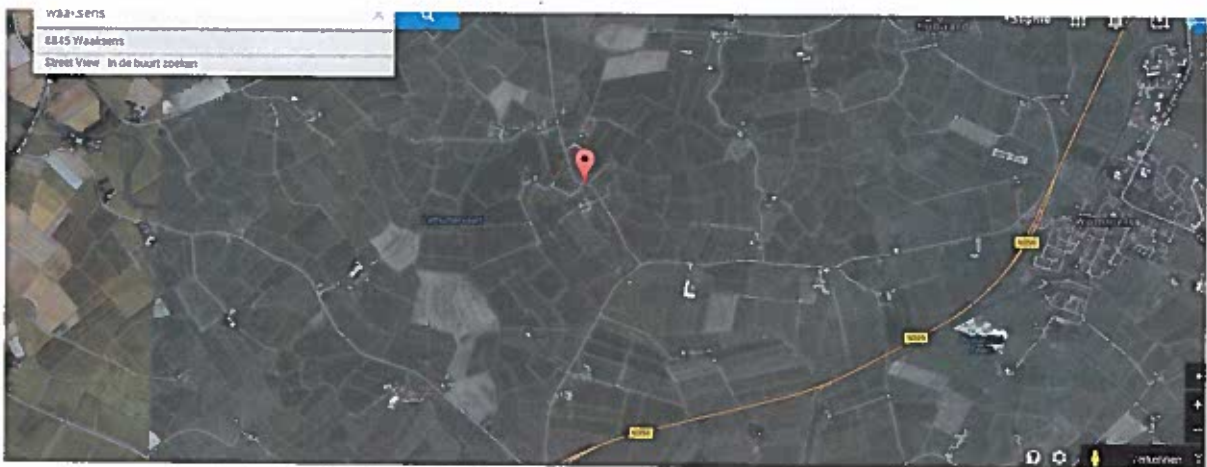
1.3 Leeswijzer

Achtereenvolgens wordt in dit advies ingegaan op het bedrijf (hoofdstuk 2), het advies van de Nije Pleats (hoofdstuk 3) en een checklist voor de planologische toets (hoofdstuk 4).

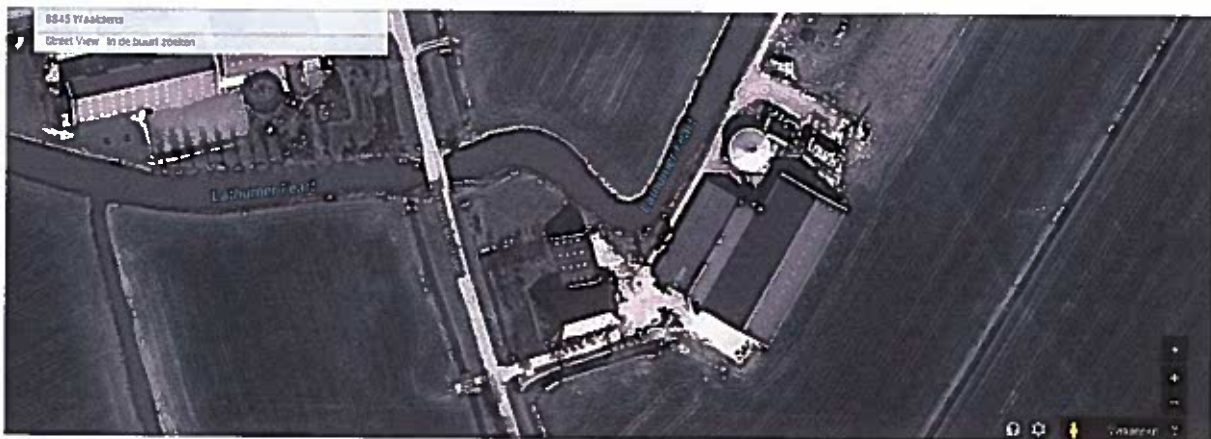
2 HET BEDRIJF

2.1 Locatie

Het bedrijf van de familie Mulder-Bouma is centraal gelegen in de provincie Fryslân ten noorden van de stad Bolsward. Het erf behoort bij het dorp Waaksens, dat gelegen is tussen Wommels en Witmarsum. Het erf ligt direct aan de Toarnwerterleane, in de oksel met de Lathumer Feart.

Figuur Ligging erf in de regio (Bron: Google Maps, 2014)

Figuur Overzicht huidige erf (Bron: Google Maps, 2014)

2.2 Huidige bedrijfsvoering

De familie Mulder-Bouma boert met de 11^e en 12^e generatie op het erf aan de Toarnwerterleane te Waaksens. Heel vroeger stond de boerderij aan de overkant van de weg (zie ook paragraaf 3.2). Later is de boerderij verplaatst naar de huidige locatie. In 1979 is de ligboxenstal gerealiseerd. In 1988 kwam daar de mestilo bij en in 2011 is de nieuwe ligboxenstal naast de oude gebouwd. Die ligboxenstal biedt plaats aan ongeveer 200 stuks melkvee. In de oude ligboxenstal worden ongeveer 120 stuks jongvee gehuisvest.

Het bedrijf heeft in Waaksens 48 hectare grond als huiskavel. De familie bezit ook nog een boerderij in Hieslum, waar nog eens 40 hectare als huiskavel bij hoort. Op die locatie wordt 's zomers het jongvee geweid. In de winter staat al het vee in Waaksens op stal.

De familie Mulder-Bouma heeft geen voeropslag gerealiseerd, omdat ze meededen met het voercentrum in Leeuwarden. Dit centrum verzamelde al het kuilvoer van de deelnemende agrariërs en bracht dit dagelijks naar de betreffende bedrijven. Het voercentrum is inmiddels ter ziele gegaan.

Figuur Aanzicht erf (Bron: Google Maps, streetview 2014)

Figuur Aanzicht erf vanaf de brug over de Lathumer Feart (Bron: Google Maps, streetview 2014)

2.3 Wensen voor de toekomst

De familie Mulder-Bouma zoekt een geschikte plek voor de nieuw aan te leggen sleuvsilo's. De familie vraagt daarbij aandacht voor eventuele uitbreidingen van het bedrijf in de verdere toekomst. Dit wordt nu niet direct verwacht omdat er net een nieuwe stal is gerealiseerd, maar het zou zonde zijn als het verdere toekomstperspectief niet in het verhaal zou worden meegenomen. Concreet is er nu wel de vraag voor een nieuwe kapschuur voor de opslag van bijproducten (voer).

3 ADVIES NIJE PLEATS

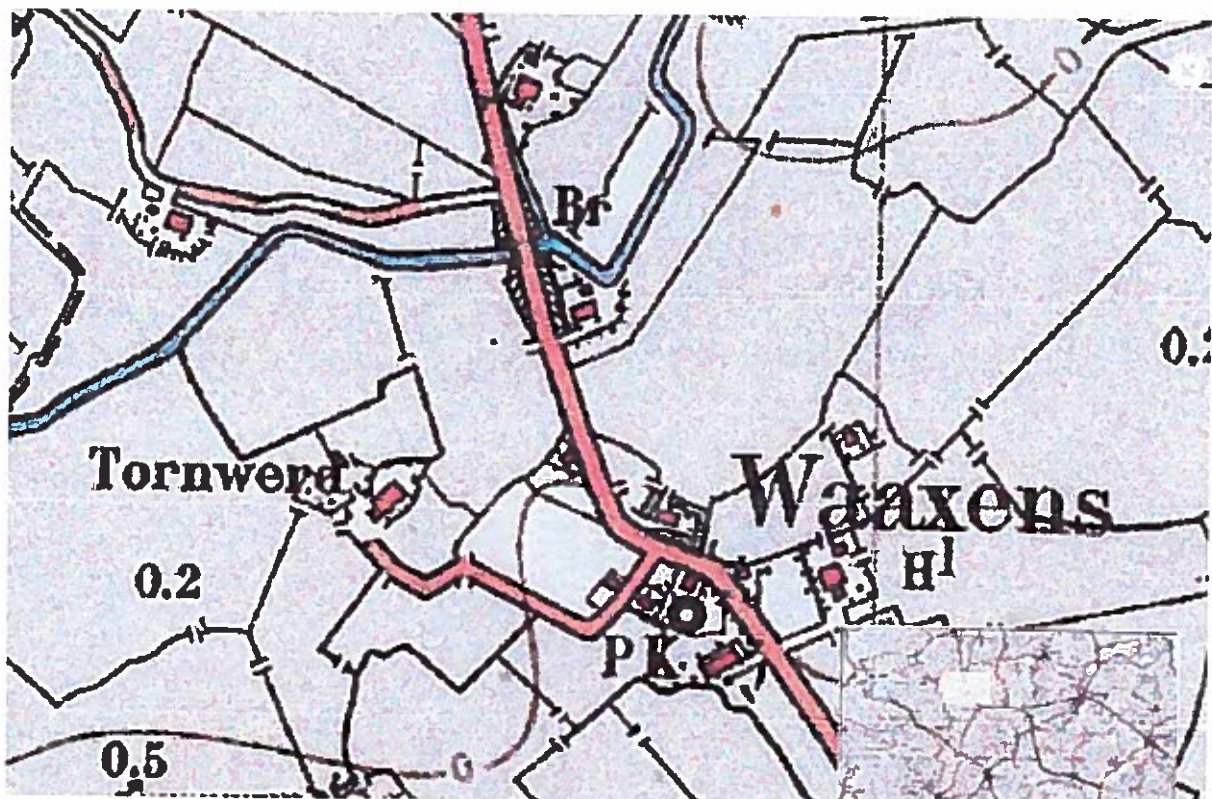
3.1 Proces

Op 13 november 2014 is een werksessie van de Nije Pleats gehouden. De werksessie werd gehouden op het erf van de familie Mulder-Bouma aan de Toarnwerterleane 2 te Waaksens. Bij de bijeenkomst waren aanwezig:

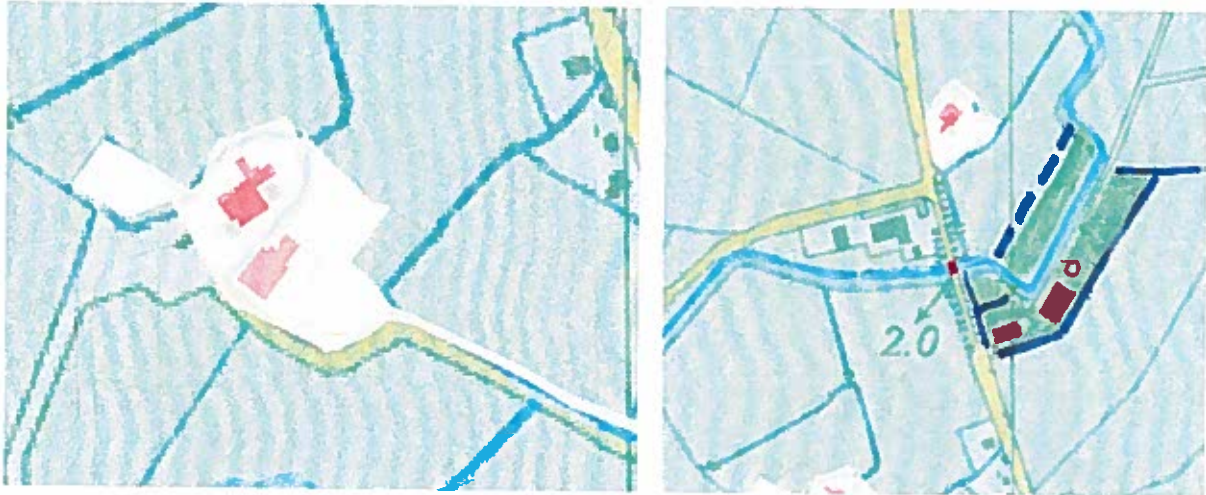
- Dhr. J(ohannes). Mulder, initiatiefnemer
- Mw. L. Mulder-Bouma, initiatiefnemer
- Dhr. J(an). Mulder, initiatiefnemer
- Dhr. A. Feenstra, adviseur van de initiatiefnemer (AllCad)
- Mevr. M. Kat, Gemeente Littenseradiel
- Dhr. P.Klimstra, welstandsarchitect Hüs en Hiem
- Mevr. G. Bierema, landschapsarchitect
- Dhr B. van der Veen, team Nije Pleats

3.2 Analyse

Naast elkaar liggen twee terpen: Waaksens en Toarnwert. Er werd op één van de twee een kerk gebouwd en dat was op Waaksens. Rond de kerk kwamen ook enkele woningen, maar het bleef een kleine kern. De oudste boerderijen stonden op de terp en vervolgens werden zij verder van de terp in het vlakke land gebouwd.

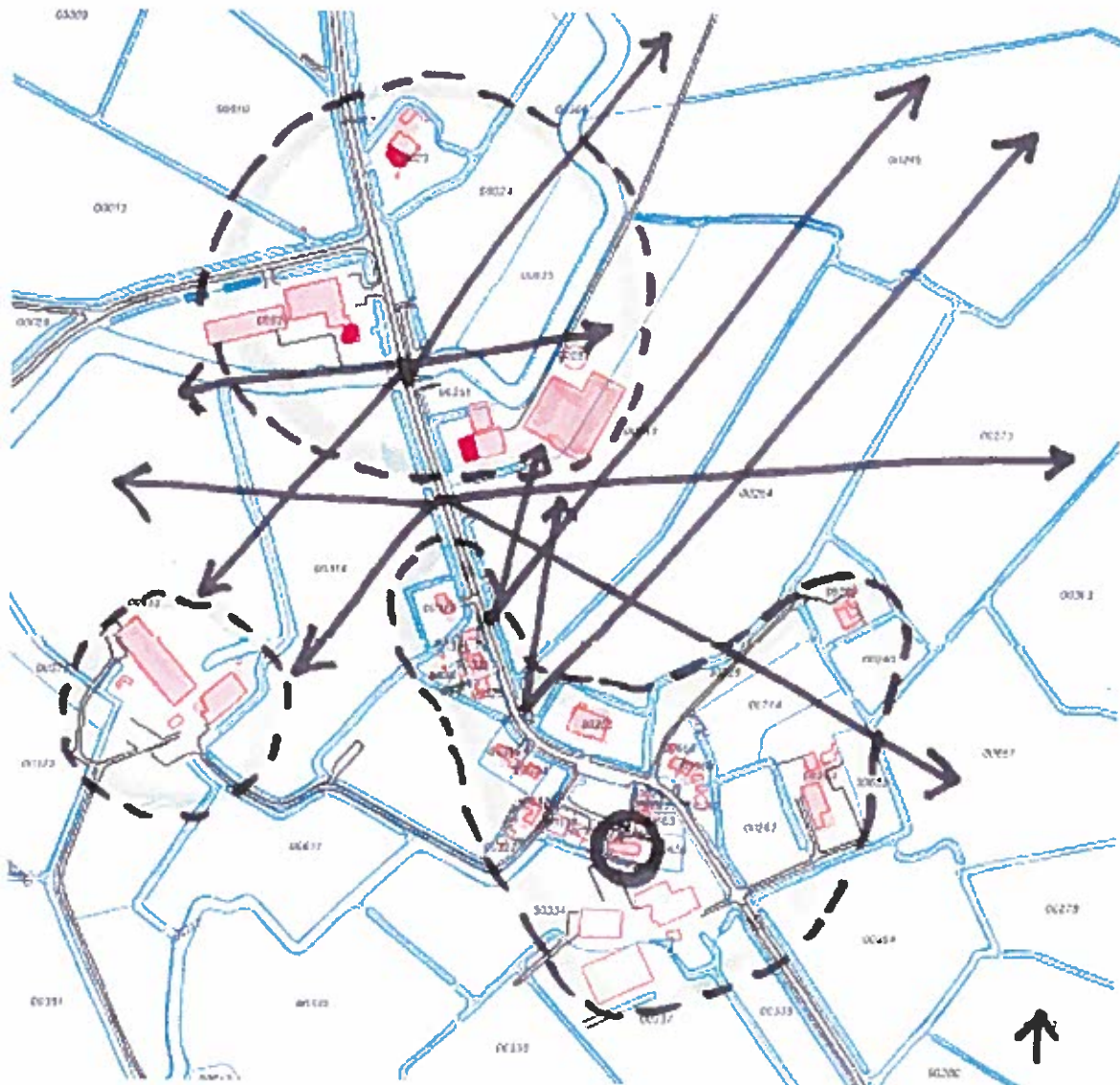
Op de onderstaande historische kaart uit 1832 is te zien dat er op de terp van Toarnwert twee boerderijen parallel naast elkaar stonden. De ene boerderij was in het bezit van de kerk met bijbehorende gronden en het andere was eigendom van de familie Mulder. Hierbij hoorden gronden ten noorden van de boerderij en aan weerszijden van de Lathumervaart. De boerenerven hadden in deze omgeving hele ruime boomgaarden aan de voorzijde of de zijkant van het erf. Daardoor waren het dus ruime erven in het open landschap; de schuren en de boomgaarden werden omgeven door een windsingel.

Toen is er rond 1900 een doorgaande en verharde weg aangelegd met een brug over de vaart. Op de historische kaart uit 1931 is vervolgens te zien dat daarna één van de twee boerderijen op de terp Toarnwert is gesloopt en dat er een nieuwe boerderij is gebouwd aan die nieuwe weg en aan de vaart naar de melkfabriek in Lollum. Dit erf ontstond op aangekochte grond van de buurman en bij dit erf behoorde dus ook gronden aan de noordzijde van de vaart. Het grote perceel aan de zuidzijde van het erf behoorde bij de kerk. De boerderij is een stelp met de voorzijde op de weg gericht. De voortuin is kort. Aan de noordzijde van de boerderij stond een losse schuur. In het smalle perceel aan de zuidzijde van het erf werden in de zomer buiten de koeien gemolken. De erfbepanting stond aan de noord en zuidzijde van de boerderij. Er was ook een grachtenpatroon aanwezig. De naam van de terp is voor deze boerderij meegenomen en ook kreeg de weg de naam Toarnwerterleane.

De volgende veranderingen op het erf waren de ruilverkaveling en de bouw van de eerste ligboxenstal. Deze stal moest wel parallel aan de vaart worden gebouwd, omdat de gronden ten zuiden van de boerderij nog geen eigendom waren. Dat gebeurde pas na de ruilverkaveling. Toen is er een brug hoger boven de vaart komen te liggen, waardoor het talud voor de boerderij naar de brug ook hoger werd. En er wordt een nieuwe erf gesticht aan de noordzijde van de vaart bij de brug, waardoor er een cluster met drie boerderijen is ontstaan in de nabijheid van de vaart.

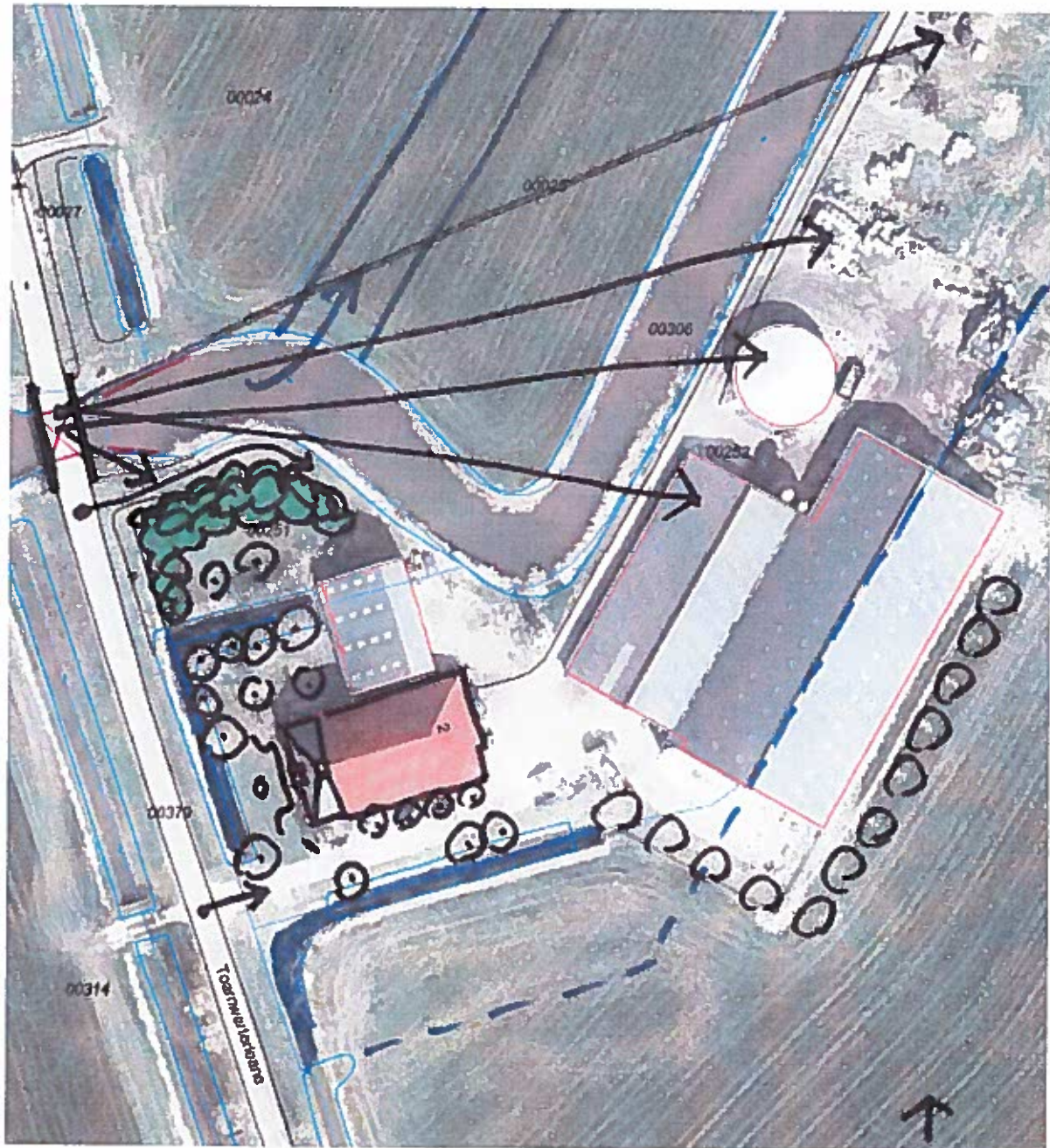

De ruimte tussen de eerste stal en het talud van de vaart heeft de breedte van een pad. De schuur naast de boerderij werd vervangen door een nieuwe werktuigenberging met de openzijde op het oosten gericht.

De bouw van een nieuwe stal en de mestsilos werden de laatste bouwactiviteiten. Er kwam geen verruiming van de voeropslag. De nieuwe stal werd aan de zuidzijde vervolgens met een houtsingel landschappelijk ingepast.

Het aanzicht van het huidige erf wordt gekenmerkt door de opvallende positie van de stallen achter en ten opzichte van de boerderij. Het oorspronkelijk erf en het nieuwe deel horen wel bij elkaar maar zijn daarnaast ook twee afzonderlijke delen. Door deze positie wordt de open ruimte tussen het erf en de kern Waaksens het minst dichtgezet. Dat is van zeer grote waarde. De oude en de nieuwe stal zijn geïntegreerd. De nieuwe erfbeplanting zal in de toekomst een groene zoom vormen. Het silhouet van het erf aan de noordzijde is veel minder fraai, doordat de oudste stal en de mestsilos zo dicht op de

vaart zijn gebouwd en daardoor erfbeplanting missen. De positie op de hoge brug, als uitkijkpunt, versterkt het aanzicht. De ruimte naast de stelpboerderij en de vaart lijkt een overruimte; een ruimte zonder functie.

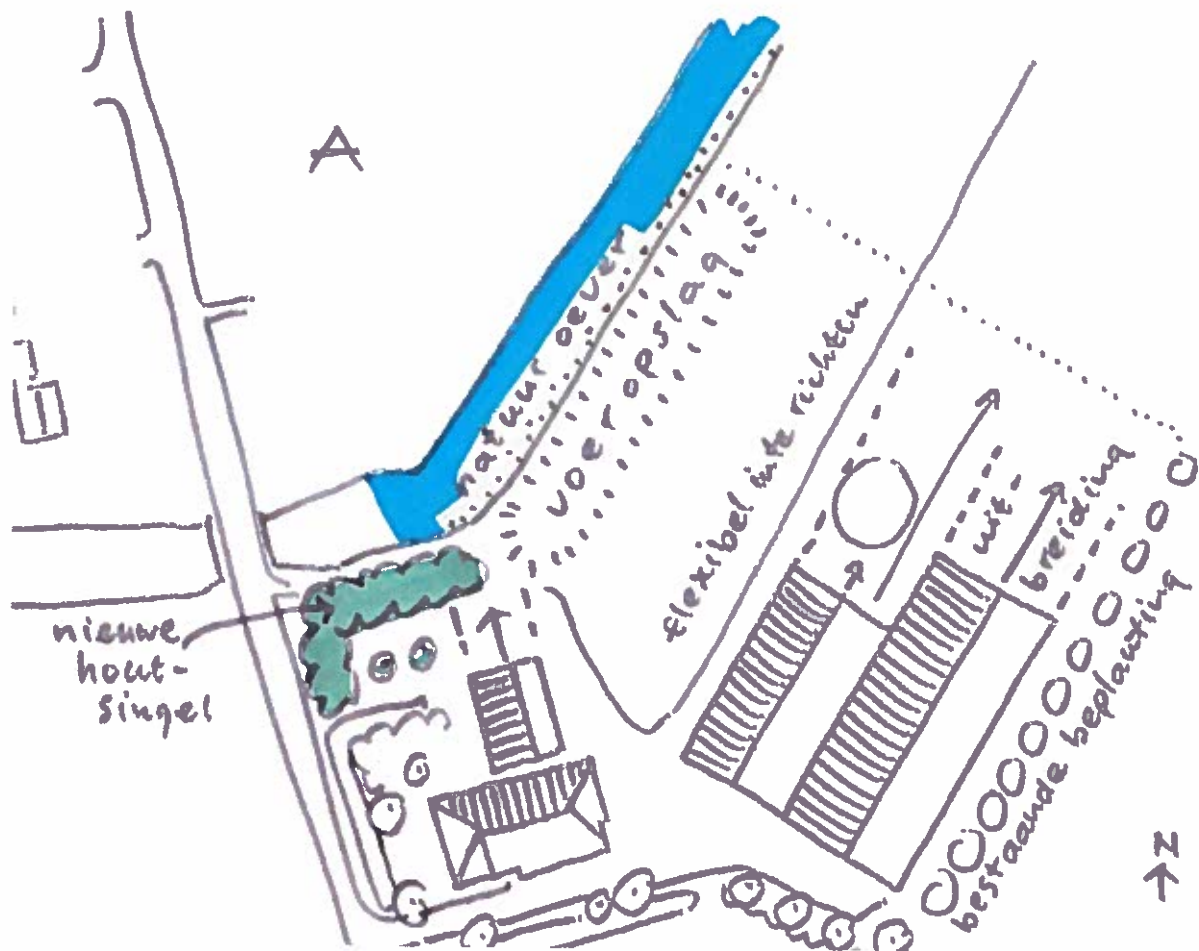

3.3 Advies

De opzet van de Nije Pleats bij de keukentafelgesprekken is zodanig dat alle mogelijke varianten met elkaar worden besproken. Ook varianten die misschien onmogelijk zouden kunnen zijn. In de sessie bleek het van toepassing op dit erf. Afsproken werd zelfs om het bijzondere alternatief op de eerste plaats te zetten en te gaan onderzoeken of dit zou kunnen worden uitgevoerd. Er is volgens ook een tweede alternatief getekend, om zo een alternatief achter de hand te hebben. De opgave is om ruimte te maken voor voeropslag, een uitbreiding van een nieuwe stal en een ruimte voor voeropslag onder een afdak.

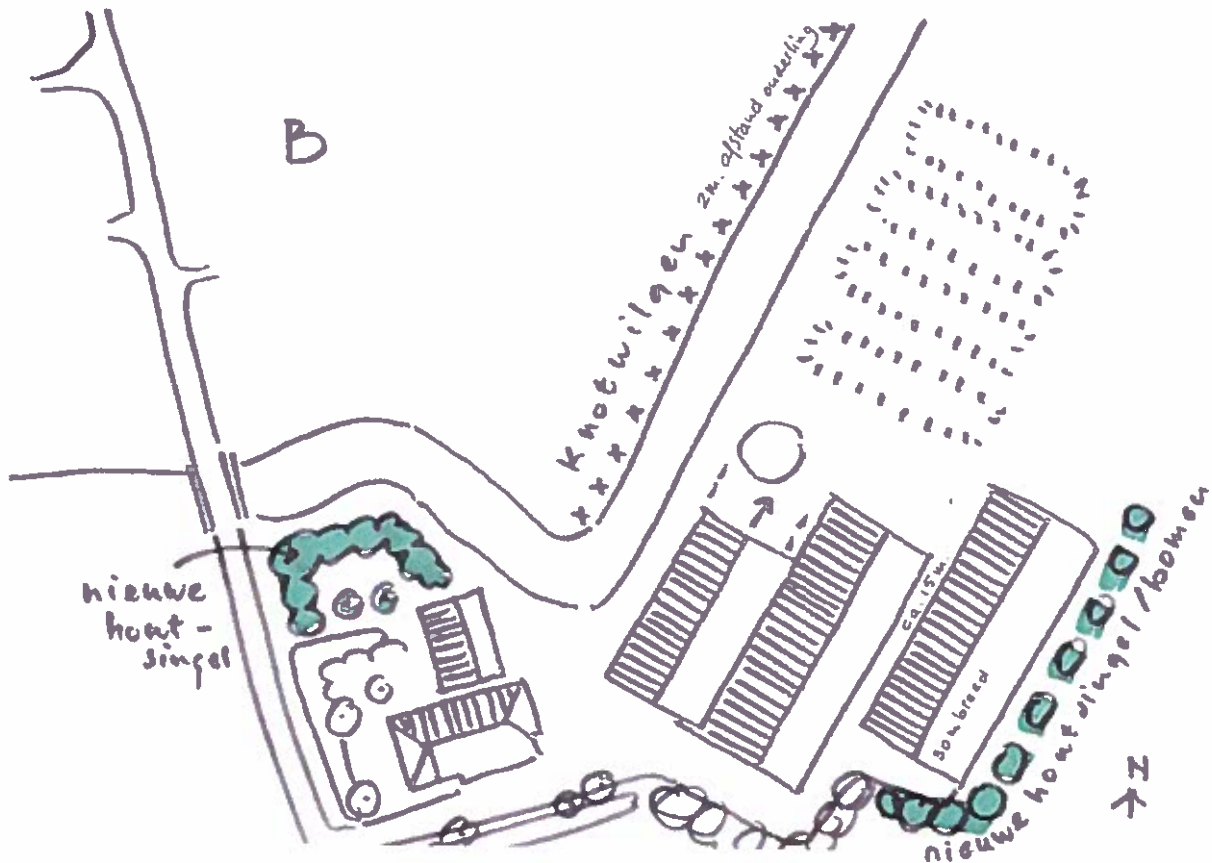
Alternatief A

Omdat de open ruimte aan de zuidzijde van het erf (tussen het erf en het dorp Waaksens) door alle deelnemers aan het gesprek van grote waarde wordt geacht, ontstond de gedachte om het erf uit te breiden naar het noorden; de vaart niet oversteken (het talud met een brug zou té hoog moeten worden), maar de vaart verleggen, zodat het erfoppervlak groter werd. De vaart, die gegraven is, maakt nu twee vreemde bochten ter hoogte van het erf. Het lijkt erop alsof men deze heeft gegraven midden door één perceel. Hetzelfde eigendom aan weerszijden zou dit ook kunnen verklaren. Wanneer de vaart iets naar het noorden wordt verlegd, blijven die kenmerkende bochten nog deels gehandhaafd in het landschapsbeeld. Door deze optie kan de voeropslag aan de noordzijde van de stal komen en kan er worden gebouwd in lijn met de twee bestaande stallen naar het oosten. Het idee past binnen het hiervoor genoemde cluster van drie erven. Het grote voordeel is tevens dat het erf compact blijft. Bij het opnieuw graven van de vaart is een natuurvriendelijke oever met riet aan de zijde van het erf een win-win situatie. De ruimte tussen de noordelijke voeropslag en de bestaande stallen is vervolgens vrij in te delen.

Alternatief B

Als de vaart niet is te verleggen, zal de uitbreiding van het erf zich gaan afspelen aan de zuid- en oostzijde. Het erfoppervlak wordt in de lengte uitgebreid, parallel aan de vaart en oogt daardoor minder compact. Door het terugzetten van de nieuwbouw wordt de gewaardeerde openruimte iets minder aangetast. De getande opzet is echter ongebruikelijk voor erven in het open landschap.

Erfbeplanting

Zowel in alternatief A als B is bij toename van bebouwing ook altijd toename van beplanting gewenst. Door de overruimte aan te wenden voor meer groen krijgt het historische deel van het erf meer massa. Hierdoor wordt de werktuigenberging landschappelijk beter ingepast en is ook een verlenging mogelijk. Het groen bestaat uit een stevige rand van 10 meter breedte met streekeigen bomen en struiken en daarbinnen enkele hoogstamfruitbomen.

In Alternatief A blijft de huidige situatie gehandhaafd. Aangevuld met een natuurvriendelijke oever. De voeropslag ligt parallel aan de vaart met een talud aan de vaartzijde. Dit talud loopt door in de natuurvriendelijke oever.

In Alternatief B moet opnieuw een strook met beplanting komen aan de zuidzijde van de stal. En om het aanzicht van de noordzijde van het erf te verbeteren biedt in de korte termijn een rij knotwilgen aan de noordzijde van de vaart een belangrijke visuele bijdrage. Deze bomen worden op 2 meter van elkaar geplant.

NIJE PLEATS

Bebouwing

Nieuwbouw is wat vorm, kleur en materialen betreft een voortzetting van de bestaande bebouwing.

4 CHECKLIST PLANOLOGISCHE TOETS

- 4.1** **Beleidskader**
- 4.2** **Hinder van bedrijven**
- 4.3** **ProjectMER**
- 4.4** **Verkeerslawaaï**
- 4.5** **Waterparagraaf**
- 4.6** **Ecologisch onderzoek**
- 4.7** **Archeologisch onderzoek**
- 4.8** **Externe veiligheid**
- 4.9** **Luchtkwaliteit**
- 4.10** **Bodemkwaliteit**
- 4.11** **Verkeersaspecten**
- 4.12** **Maatschappelijke haalbaarheid**
- 4.13** **Financiële haalbaarheid**

BIJLAGE 2

Geachte heer Posthumus,

Op 12 mei 2016 is door u een digitale watertoets doorlopen voor het plan Toarnwerterleane 2 te Waaxens. Op dit plan is de normale watertoetsprocedure van toepassing. Redenen hiervoor zijn dat er werkzaamheden plaats vinden aan een regionale waterkering en hoofdwaterring en dat het verhard oppervlak toeneemt met meer dan 1.500 m² in het buitengebied. Deze e-mail vormt het wateradvies voor het hierboven genoemde plan.

Het plan bestaat uit het verleggen van de Lathumer Feart bij Waaxens. Onderstaande figuur toont de toekomstige inrichting van het gebied. Voor het plan is ook een watervergunning aangevraagd. Hierbij is aangegeven dat als onderdeel van het plan ook 3.900 m² nieuw verhard oppervlak wordt aangelegd. Dit is bij het doorlopen van de digitale watertoets niet door u aangegeven. Om het wateradvies zo compleet mogelijk te maken nemen we deze uitbreiding van het verhard oppervlak wel mee in het wateradvies.

Bij het doorlopen van de digitale watertoets is door u aangegeven dat Wetterskip Fryslân voor het verleggen van de vaart een watervergunning heeft verleend. Dit is niet juist. Er is door de initiatiefnemer een vergunning aangevraagd, maar deze is nog niet verleend.

Leidraad Watertoets

In de Leidraad Watertoets staan de uitgangspunten waarmee rekening moet worden gehouden bij ruimtelijke ontwikkelingen vanuit het aspect water. De Leidraad Watertoets is te raadplegen op onze website: www.wetterskipfryslan.nl/watertoets.

Wateraspecten

In de normale procedure stelt Wetterskip Fryslân een wateradvies op, waarbij we ingaan op de aspecten die vanuit het oogpunt van water van belang zijn bij ruimtelijke plannen. De beschrijving van de wateraspecten sluit zoveel mogelijk aan bij de indeling van het Waterbeheerplan en de Leidraad Watertoets in de thema's Veilig, Voldoende en Schoon.

Veilig

Regionale waterkering

Langs de Lathumer Feart ligt een regionale kering. De regionale waterkering beschermt het achterliggende gebied tegen hoge waterstanden in de Friese boezem. De regionale kering heeft met een bepaalde hoogte een kerende werking. De kerende werking moet u te allen tijde handhaven. Langs de regionale kering ligt een beschermingszone van 5 meter. Deze beschermingszone is nodig voor het beheer en onderhoud aan en bescherming van de kade. Het is niet toegestaan om werken uit te voeren aan de kade of in de beschermingszone. Ook het aanplanten van bomen is niet toegestaan in de kern- en beschermingszone. Voor werkzaamheden binnen de kernzone en de beschermingszone van de Regionale kering is een watervergunning nodig. Meer informatie over de watervergunning staat onder *Waterwet* in deze e-mail.

Als gevolg van het verleggen van de Lathumer Feart moet ook de regionale waterkering langs de Feart verlegd worden. Voor het verleggen van de Feart is een watervergunning aangevraagd. In de watervergunning wordt opgenomen aan welke eisen en randvoorwaarden de nieuwe regionale waterkering ten minste moet voldoen.

Voldoende

Hoofdwatergang

De Lathumer Feart is een hoofdwatergang. Hoofdwatergangen hebben een belangrijke aan-, af- en doorvoer functie. Voor het onderhoud van deze watergangen is aan beide zijden een beschermingszone van 5 meter vanaf de oever noodzakelijk. In dit gebied mag u geen bebouwing realiseren.

Voor het verleggen van de Feart is een watervergunning nodig. Deze is inmiddels aangevraagd door de initiatiefnemer.

Peilbeheer

Peilwijziging

De Lathumer Feart maakt onderdeel uit van de Friese boezem met een streefpeil van -0,52 m NAP. Aan beide zijden van de Feart liggen de gebieden op polderpeil. Als gevolg van het verleggen van de Feart is het nodig om de vastgestelde peilen te wijzigen. Hiervoor is een peilwijziging nodig. Afhankelijk van de omvang van de wijziging en gevolgen voor derden belangen kan dit via een watervergunning of via een peilbesluitprocedure. Of het wijzigen van het peil mogelijk is kunnen wij in deze watertoets niet beoordelen. Wanneer u het peil wilt wijzigen kunt u een peilwijziging aanvragen volgens de procedure zoals beschreven onder *Waterwet* in deze e-mail.

Grondwateronttrekking

Bij de aanleg van gebouwen of infrastructuur is het vaak nodig om het grondwater te verlagen om het werk droog uit te kunnen voeren. Voor het onttrekken van grondwater is een vergunning of melding nodig. Ook op het lozen van onttrokken grondwater is de meldingsplicht van toepassing. Om te weten of u met een melding kunt volstaan of een vergunning nodig hebt, kunt u contact opnemen met Cluster Vergunningverlening van Wetterskip Fryslân. Meer informatie over de watervergunning en de meldingsplicht vindt u onder *Waterwet* in deze e-mail.

Compensatie dempingen en toename verhard oppervlak

Demping

Onderdeel van het plan is het dempen van een deel van de bestaande Lathumer Feart. Door het dempen van het oppervlaktewater neemt de berging in het watersysteem af, waardoor het watersysteem minder robuust en veerkrachtig wordt. De demping moet u voor 100% compenseren in hetzelfde peilgebied, zodat het watersysteem evenveel berging houdt. Het nieuwe tracé van de Lathumer Feart moet minimaal evenveel wateroppervlak hebben als het te dempen deel van de Feart.

Toename verhard oppervlak (alle oppervlakten zoals daken, trottoirs en wegen worden gerekend onder de noemer verhard oppervlak)

Als gevolg van de realisatie van het plan neemt de hoeveelheid verhard oppervlak toe. Bij de aanvraag van de watervergunning is aangegeven dat het gaat om ca. 3.900 m². Wanneer een terrein onverhard is kan hemelwater infiltreren in de ondergrond. Door verharding van (een deel van) het gebied stroomt het hemelwater versneld af. Hierdoor belast u het oppervlaktewater extra. Wetterskip Fryslân heeft een verbod opgenomen in de Keur voor de toename van verhard oppervlak met meer dan 1.500 m² in het buitengebied. Er wordt vrijstelling op dit verbod gegeven wanneer voor een plan een wateradvies is afgegeven en de uitvoering van de compensatie geschiedt conform het wateradvies. In dat geval is voor de realisatie van het verhard oppervlak geen watervergunning nodig.

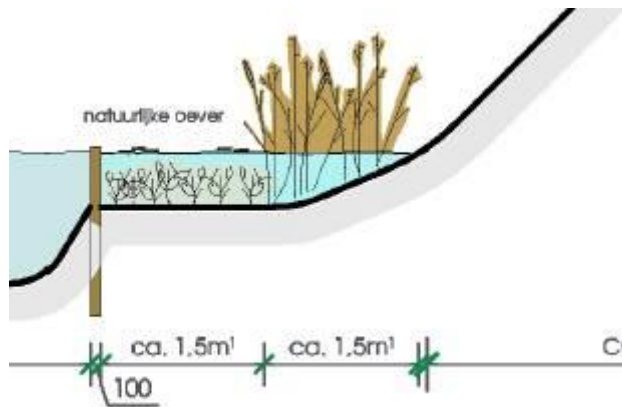
Het verhard oppervlak neemt door de realisatie van het plan toe met 3.900 m². Om overlast te voorkomen is het nodig dat de initiatiefnemer de toename aan verhard oppervlak compenseert in hetzelfde peilgebied. Wij hanteren hiervoor een compensatienorm van 10%. Op de toegestuurde inrichtingstekening heeft u aangegeven dat u ter plaatse van de huidige Lathumer Feart een helofytenfilter en waterpartij aan wilt leggen. Dit kan dienen als compensatie van de toename verhard oppervlak wanneer:

- Het wateroppervlak tenminste 390 m² bedraagt;
- De waterpartij in open verbinding staat met het bestaande watersysteem in het peilvak met een waterpeil van -1,20 m NAP (het peilvak waar de toename aan verhard oppervlak gerealiseerd wordt).

Schoon

KRW

De Lathumer Feart is een KRW lichaam. In uw aanvraag voor de watervergunning voor het omleggen van de vaart heeft u aangegeven dat de onderstaande oever wordt aangebracht. Wij verzoeken u om in de damwand langs de oever openingen te maken. De openingen moeten om de circa 200 m gemaakt worden en een breedte krijgen van ongeveer 50-70 centimeter. Deze openingen zijn nodig voor de visuitwisseling, macrofauna en andere water-gerelateerde dieren tussen de oever en de vaart. Of het aangegeven profiel ook vanuit de waterveiligheid voldoende is wordt beoordeeld tijdens de vergunningverlening.

Afvalwater- en regenwatersysteem

Om het aantal overstortingen van rioolwater en de belasting van rioolwaterzuiveringen te beperken, is het uitgangspunt om regenwater en rioolwater zoveel mogelijk gescheiden af te voeren.

In geval van dit bouwplan kunt u het hemelwater afkomstig van verhard oppervlak, onder bij *Waterkwaliteit* in deze e-mail genoemde voorwaarden, lozen op het oppervlaktewater.

Waterkwaliteit

Om een goede waterkwaliteit te realiseren is het nodig dat u voorkomt dat milieubelastende stoffen in het oppervlaktewater terecht komen. De bouwwijze en onderhoudstechniek moeten emissievrij zijn. Ook is het nodig dat u bouwt met milieuvriendelijk en duurzaam materiaal.

U dient te voorkomen dat mest, voederresten en perssappen in het oppervlaktewater terecht komen. Hierbij is het nodig dat u voldoet aan het Besluit algemene regels voor inrichtingen. Voor meer informatie of verder advies hierover kunt u contact opnemen met Cluster Vergunningverlening van Wetterskip Fryslân.

Vervolg

Waterwet

Voor alle activiteiten in en nabij het watersysteem, waaronder het lozen van afvalwater op het oppervlaktewater, het onttrekken van grondwater of het aanbrengen van een wijziging in het watersysteem, dient u een vergunning aan te vragen of een melding te doen bij Wetterskip Fryslân. Op onze website (www.wetterskipfryslan.nl) treft u meer informatie aan over de Waterwet en u kunt daar onder andere ook meldingsformulieren en het aanvraagformulier voor een watervergunning downloaden. De aanvraag voor een watervergunning of de melding kunt u ook gelijktijdig met de omgevingsvergunningaanvraag indienen via het omgevingsloket online (www.omgevingsloket.nl).

Procedure

Wij gaan er van uit dat u de in deze watertoets vermelde adviezen opvolgt en meeneemt in de verdere planvorming. Wij vragen u om het wateradvies te communiceren met de initiatiefnemer. Wanneer u de vermelde adviezen opvolgt zien wij met betrekking tot het voorliggende plan geen waterhuishoudkundige bezwaren. De watertoetsprocedure is hiermee wat ons betreft afgerond.

Mocht u vragen hebben over het wateradvies of wilt u verder overleggen over het plan, dan kunt u contact opnemen met mevr. J. van der Kloet. De in deze e-mail genoemde afdelingen en personen zijn telefonisch bereikbaar via het algemene telefoonnummer van Wetterskip Fryslân: 058-292 22 22.

Mei freonlike groetnis, met vriendelijke groet,

Jelly van der Kloet
Medewerker Cluster Plannen
Werkdagen: ma | di | wo | do

Wetterskip Fryslân

Postbus 36, 8900 AA Leeuwarden

T 058 – 292 2612 | F 058 – 292 2223 | E jvanderkloet@wetterskipfryslan.nl | www.wetterskipfryslan.nl

Denk aan het milieu voordat u dit bericht print

Per 1 juni zijn we weer terug in ons duurzaam vernieuwde hoofdkantoor. Wel hebben we een nieuw adres: [Fryslânplein 3](#), 8914 BZ, Leeuwarden (voorheen Harlingerstraatweg 113).

Let op: dat adres geldt ook voor ons Laboratorium.

De informatie opgenomen in dit bericht kan vertrouwelijk zijn en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde(n). Wetterskip Fryslân staat niet in voor een correcte, tijdige overbrenging van dit bericht. E-mail wordt door Wetterskip Fryslân niet gebruikt voor het aangaan van verplichtingen, tenzij dit expliciet schriftelijk is overeengekomen. Aan persoonlijke opvattingen van medewerkers kunnen geen rechten worden ontleend.

BIJLAGE 3

**Archeologisch bureau- en
booronderzoek
Toarnwerterleane 2 te Waaksens,
gemeente Littenseradiel (FR)**

Infra

Milieu

Archeologie

Geo-ICT & Geo-Info

**Archeologisch bureau- en
booronderzoek
Toarnwerterleane 2 te Waaksens,
gemeente Littenseradiel (FR)**

opdrachtgever
datum
projectleider
auteur
projectnummer
status
ISSN-nummer
MUG-publicatie

Allcad bv
26 juli 2016
mevrouw E. Schrijer
de heer A.R. Wieringa
93176316
concept
1875-5313
2016-73

A handwritten signature in blue ink, consisting of a stylized, cursive 'A' followed by a long horizontal stroke that loops back under the 'A'.

MUG-projectnummer	93176316
Opdrachtgever	Allcad bv
MUG-publicatie	2016-73
Bevoegde overheid	Gemeente Litterensadiel De heer J. Scheffer Keatsebaen 1 8731 BN Wommels T: (0515) 33 44 44 E: info@littenseradiel.nl.
Beheer en plaats documentatie	MUG Ingenieursbureau b.v.
Onderzoekmeldingsnummer	4007575100
Tekst	de heer A.R. Wieringa
Beeldmateriaal	MUG Ingenieursbureau b.v., tenzij anders vermeld
Status	concept
Redactie en autorisatie	mevrouw drs. E. Schrijer
Uitgegeven door	MUG Ingenieursbureau b.v. Postbus 136 9350 AC Leek T: (0594) 55 24 20 E: info@mug.nl
Datum	26 juli 2016
ISSN	1875-5313

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	1
1 Inleiding	2
1.1 Aanleiding voor het onderzoek	2
1.2 Ligging van het onderzoeksgebied	2
1.3 Objectgegevens	3
1.4 Overzicht van de geplande werkzaamheden	3
1.5 Doel van het onderzoek	4
1.6 Provinciaal beleid	5
2 Het bureauonderzoek	6
2.1 De opzet van het onderzoek	6
2.2 Aardwetenschappelijke situatie	6
2.3 Historische situatie en bouwhistorische waarden	8
2.4 Bekende archeologische waarden	8
2.5 Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel	10
3 Het booronderzoek	11
3.1 Opzet van het booronderzoek	11
3.2 Onderzoeksvragen	11
3.3 Bodemopbouw	12
3.4 Vondstmateriaal	13
4 Conclusie en advies	14
4.1 Conclusie	14
4.2 Advies	14
Literatuur en bronnen	15
Lijst met afbeeldingen en verantwoording	15

BIJLAGEN

Bijlage 1	Boorpuntenkaart
Bijlage 2	Boorprofielen

Samenvatting

De aanleiding tot het hier beschreven archeologische bureauonderzoek en karterend veldonderzoek door middel van boringen zijn de voornemens tot demping en omlegging van de Lathumer Feart en de bouw van sleufsilos aan de Toarnwerterleane 2 te Waaksens. De werkzaamheden worden uitgevoerd in het kader van de uitbreiding van Melkfeebedriuw Toarnwert. Door deze werkzaamheden worden er mogelijk archeologische resten bedreigd. Conform de Monumentenwet van 1988 dient het onderzoeksgebied eerst te worden onderzocht op de aanwezigheid van archeologische waarden. Het onderzoek vond plaats op de de onderzochte percelen aan de Toarnwerterleane te Waaksens. Allcad bv heeft MUG Ingenieursbureau, afdeling Archeologie, opdracht gegeven het onderzoek uit te voeren. Voorafgaand aan het veldwerk is er een bureauonderzoek uitgevoerd. Het archeologische booronderzoek heeft op 20 juli 2016 plaatsgevonden.

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat in de directe nabijheid van het onderzoeksgebied twee terpen aanwezig zijn, Waaksens en Toarnwert. Deze terpen dateren uit de periode rond het begin van de jaartelling. Het onderzoeksgebied zelf ligt in een zone waar vroeger een getijdenkreek liep, de restanten hiervan zijn de tegenwoordige Lathumerfeart. Op basis van de al bekende gegevens moet in het onderzoeksgebied rekening worden gehouden met nederzettingssporen vanaf het begin van de jaartelling. Dit kunnen onder andere verlaten en overslibte huisterpen zijn, maar ook vlaknederzettingen op oeverwallen. Tevens bestaat er kans op structuren die met de terpen Waaksens en Toarnwert in verband gebracht kunnen worden. Volgens de FAMKE ligt het onderzoeksgebied in een zone met een middelhoge archeologische verwachting. Het bureauonderzoek bevestigde deze verwachting.

Uit de resultaten van het veldonderzoek is gebleken dat in het onderzoeksgebied sprake is van een natuurlijke, onverstoorde bodemopbouw. Antropogene ingrepen in het onderzoeksgebied dateren uit de 20^e eeuw en hebben te maken met het rechtekken en dempen van de in oorsprong natuurlijke waterlopen in het gebied. Sporen en/of vondsten die een aanwijzing vormen voor menselijke activiteit in het gebied in de periode late ijzertijd-middeleeuwen werden niet aangetroffen. Op basis van het veldonderzoek kan de archeologische verwachting bijgesteld worden van een middelhoge naar een lage verwachting.

MUG Ingenieursbureau adviseert derhalve het onderzoeksgebied nabij Toarnwerterleane 2 vrij te stellen van archeologisch vervolgonderzoek en het terrein vrij te geven voor de bouwwerkzaamheden.

Het voorliggende onderzoek is met de grootst mogelijke zorg uitgevoerd. Indien er onverhoopt toch archeologische waarden aanwezig blijken te zijn binnen de vrijgegeven gebieden, wijzen wij op de wettelijke meldingsplicht hiervan (ex artikel 53 Monumentenwet 1988) om het documenteren van toevalsvondsten te garanderen: *“Degene die anders dan bij het doen van opgravingen een zaak vindt waarvan hij weet dan wel redelijkerwijs moet vermoeden dat het een monument is (in roerende of onroerende zin), meldt die zaak zo spoedig mogelijk bij onze minister”*. Deze aangifte dient te gebeuren bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, *in casu* de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (vondstmelding via ARCHIS). De melding kan ook bij gemeente Littenseradiel gedaan worden gedaan worden (de heer J. Scheffer, tel. (0515) 33 44 44).

1 Inleiding

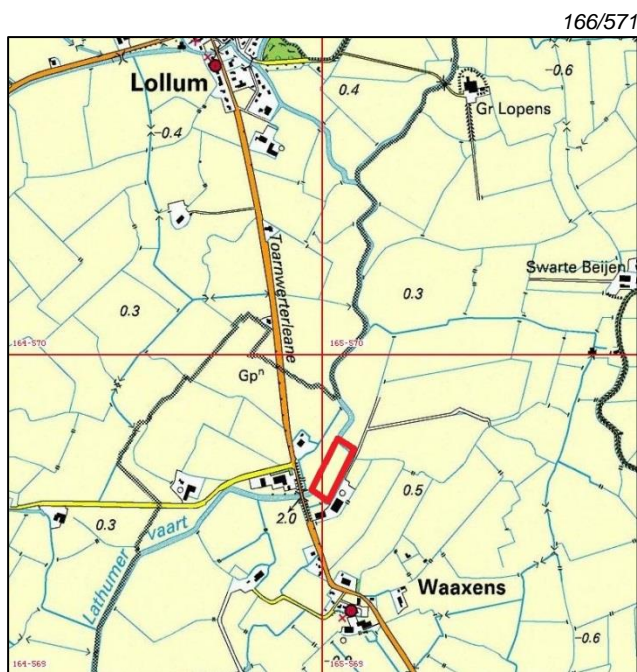
1.1 Aanleiding voor het onderzoek

De aanleiding tot het hier beschreven archeologische bureauonderzoek en karterend veldonderzoek door middel van boringen zijn de voornemens tot demping en omlegging van de Lathumer Feart en de bouw van sleufsilos aan de Toarnwerterleane 2 te Waaxsens. De werkzaamheden worden uitgevoerd in het kader van de uitbreiding van Melkfeebedriuw Toarnwert. Door deze werkzaamheden worden er mogelijk archeologische resten bedreigd. Conform de Monumentenwet van 1988 dient het onderzoeksgebied eerst onderzocht te worden op de aanwezigheid van archeologische waarden. Het onderzoek vond plaats op de onderzochte percelen aan de Toarnwerterleane te Waaxsens. Allcad bv heeft MUG Ingenieursbureau, afdeling Archeologie, opdracht gegeven het onderzoek uit te voeren.

Voorafgaand aan het veldwerk heeft de heer A.R. Wieringa op 12 juli 2016 een bureauonderzoek uitgevoerd. Het archeologisch booronderzoek heeft plaatsgevonden op 20 juli 2016 en stond onder leiding van mevrouw E. Schrijer. Voorafgaand aan het veldwerk is een Plan van Aanpak opgesteld door mevrouw J.H.C.M. Maassen. Het booronderzoek is uitgevoerd conform de eisen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.3, en de richtlijnen van de FAMKE van provincie Fryslân.¹

1.2 Ligging van het onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied ligt aan de Toarnwerterleane, wordt aan drie zijden begrensd door de Lathumerfeart en is in gebruik als grasland. De totale oppervlakte van het plangebied is circa 8,5 ha.

Afbeelding 1. Topografische kaart, inclusief RD-coördinaten, met hierop aangegeven de onderzoekslocatie (omkaderd) en de omgeving (bron: Topografische Dienst Nederland)

¹ De inhoud van de KNA kan geraadpleegd worden via www.sikb.nl.

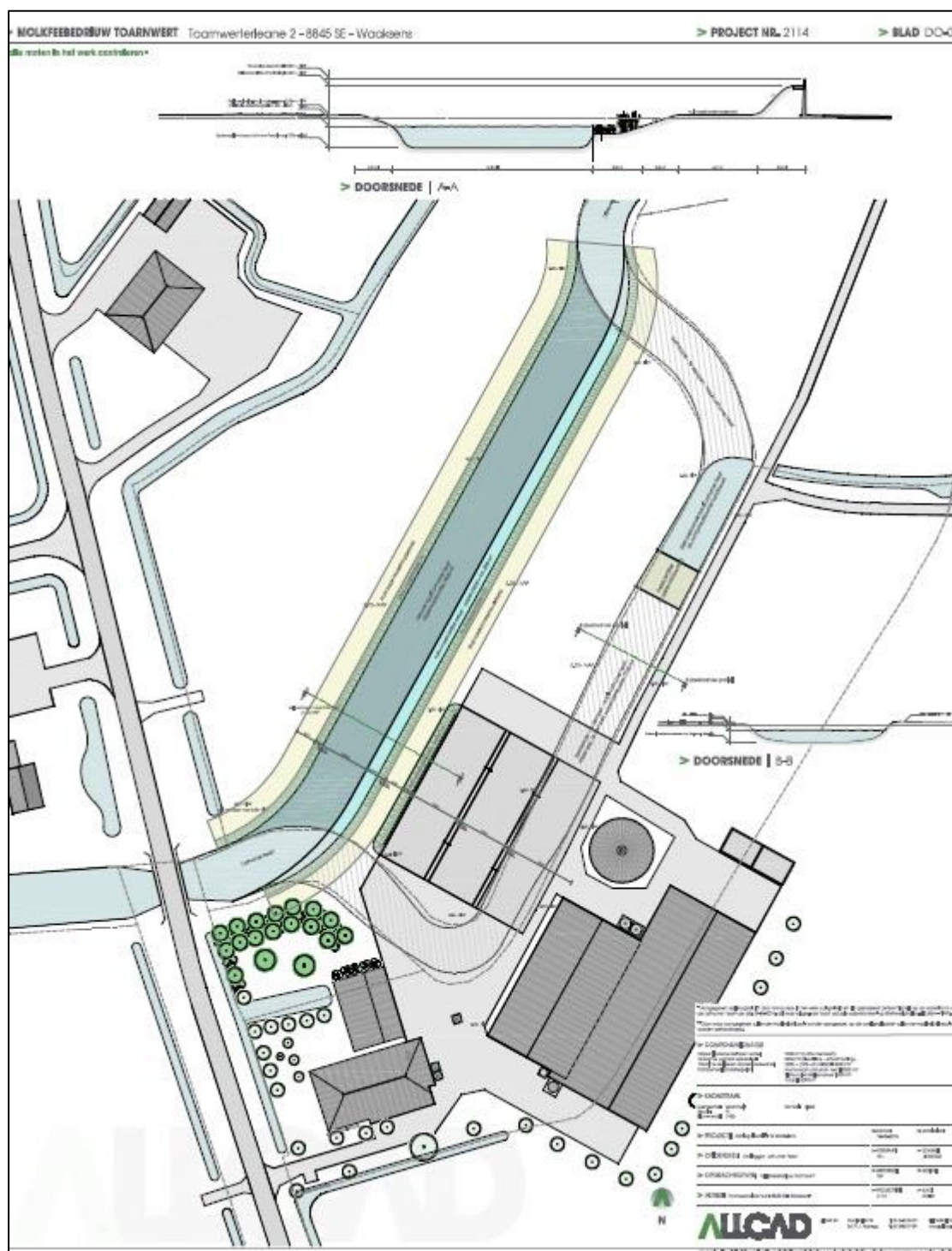
1.3 Objectgegevens

Tabel 1. Algemene gegevens van het onderzoeksgebied

Provincie	Fryslân
Gemeente	Littenseradiel
Plaats	Waaksens
Toponiem	Toarnwerterleane 2
Kaartblad	10E
Coördinaten	W 164.972 / 569.584 Z 165.016 / 569.522 O 165.902 / 569.687 N 165.049 / 569.733
Soort onderzoek	karterend
Oppervlakte plangebied	circa 8,5 ha
Oppervlakte onderzoeksgebied	circa 3 ha
Periode	Romeinse tijd-middeleeuwen
Landschapstype	geulen, kreken en zeeboezemvlakte

1.4 Overzicht van de geplande werkzaamheden

De werkzaamheden in het onderzoeksgebied bestaan uit het gedeeltelijk dempen en omleggen van een deel van de Lathumerfeart en de aanleg van sleufsilos (zie afbeelding 2). Deze werkzaamheden gaan gepaard met forse bodemingrepen. Het nieuw te graven deel van de vaart heeft een oppervlakte van circa 170 x 27 m (4590 m²), de oppervlakte van de sleufsilos bedraagt circa 42 x 50 m (2100 m²).

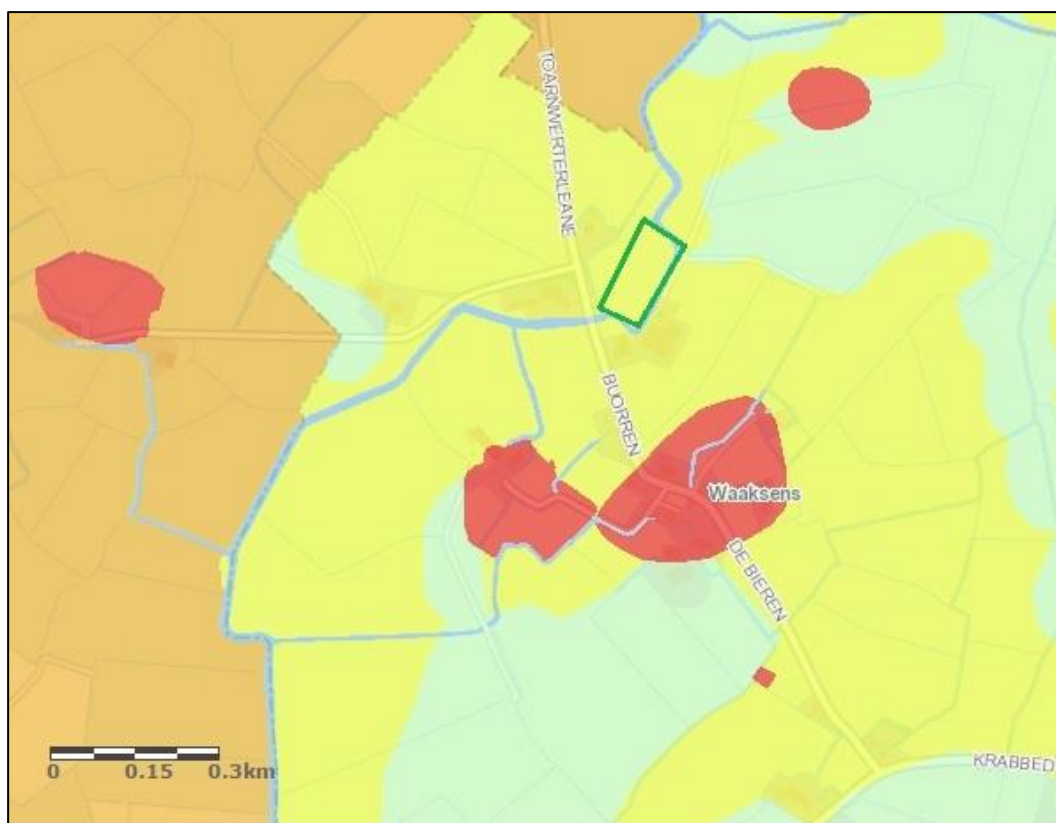
Afbeelding 2. Ontwerpplan met de bestaande en nieuwe situatie. De vaart wordt rechtgetrokken en de dempen delen bebouwd (bron: allcad bv)

1.5 Doel van het onderzoek

Het doel van dit bureauonderzoek is het opstellen van een specifiek archeologisch verwachtingsmodel voor het onderzoeksgebied. Het doel van het booronderzoek is het verifiëren en eventueel aanvullen van dit opgestelde specifieke archeologische verwachtingsmodel.

1.6 Provinciaal beleid

Gemeente Littenseradiel heeft geen eigen archeologische advieskaart. Zij maakt gebruik van de provinciale beleidskaart, de Friese Archeologische Monumentenkaart Extra (FAMKE). De FAMKE bevat twee archeologische advieskaarten waarop de archeologische verwachtingswaarden voor een tweetal periodes is weergegeven: één voor de periode steentijd-bronstijd en één voor de periode ijzertijd-middeleeuwen. Daarnaast worden in de FAMKE richtlijnen gegeven over hoe in het geval van bedreiging om moet worden gegaan met het bodemarchief. Voor het onderzoeksgebied geldt dat het ligt in een gebied waar voor de periode ijzertijd-middeleeuwen karterend onderzoek 2 geldt (zie afbeelding 3). In deze gebieden kunnen zich archeologische resten bevinden uit de periode ijzertijd - middeleeuwen. De provincie beveelt aan om bij ingrepen van meer dan 2500 m² een karterend archeologisch onderzoek uit te laten voeren. Dit archeologisch onderzoek moet bestaan uit minimaal zes boringen per hectare, met een minimum van zes boringen per plan, waarbij duidelijk moet worden of er in het plangebied vindplaatsen aanwezig zijn. Mochten er een of meerdere vindplaatsen worden aangetroffen, dan zal uit nader (waarderend) onderzoek moeten blijken hoe waardevol deze vindplaatsen zijn. De aard van dit waarderend (vervolg)onderzoek hangt af van het type aangetroffen vindplaats. Indien de vindplaats een nieuw aangetroffen terp betreft, geldt het advies: 'waarderend onderzoek op terpen'. De resultaten van het karterend onderzoek kunnen ook uitwijzen dat de voorgenomen ingreep niet bezwaarlijk is of met welke randvoorwaarden in het plan rekening gehouden dient te worden. Mocht het plangebied een bebouwde kom betreffen, dan dient in de onderzoeksstrategie rekening te worden gehouden met recente verstoringen die zich voorgedaan kunnen hebben.

Afbeelding 3. Uitsnede uit de FAMKE, het onderzoeksgebied is met groen omkaderd. Legenda: geel staat voor karterend onderzoek 2, oranje voor karterend onderzoek 1, rood voor streven naar behoud en groen voor geen onderzoek noodzakelijk (bron: <http://fryslan.maps.arcgis.com/>)

2 Het bureauonderzoek

2.1 De opzet van het onderzoek

Op basis van verworven informatie met behulp van bestaande bronnen over bekende archeologische, historische en aardkundige waarden, wordt de gespecificeerde archeologische verwachting voor het onderzoeksgebied opgesteld. Hierin wordt beschreven of er archeologische resten aanwezig kunnen zijn in het onderzoeksgebied en wat de potentiële aard, datering en omvang hiervan is. Voor inzage in de gehanteerde periode- en tijdsindeling wordt verwezen naar tabel 2.1. Daarnaast wordt bekeken of en in welke mate de voorgenomen werkzaamheden in het onderzoeksgebied een bedreiging vormen voor het bodemarchief. Indien er van bedreiging van het bodemarchief sprake is, wordt geadviseerd op welke wijze hiermee in het vervolgtraject van de plannen rekening kan worden gehouden.

Tabel 2.1 Vereenvoudigde archeologische tijdsschaal (bron: Brandt et al. 1992)

Periode	Van	Tot
Oude steentijd of paleolithicum	-	8800 voor Chr.
Midden steentijd of mesolithicum	8800 voor Chr.	4900 voor Chr.
Nieuwe steentijd of neolithicum	5300 voor Chr.	2000 voor Chr.
Bronstijd	2000 voor Chr.	800 voor Chr.
IJzertijd	800 voor Chr.	12 voor Chr.
Romeinse tijd	12 voor Chr.	450 na Chr.
Vroege middeleeuwen	450 na Chr.	1050 na Chr.
Late middeleeuwen	1050 na Chr.	1500 na Chr.
Nieuwe tijd	1500 na Chr.	heden

2.2 Aardwetenschappelijke situatie

De trefkans op archeologie wordt sterk bepaald door het type landschap. Er is altijd een relatie tussen de situering van archeologische vindplaatsen en de mogelijkheden die het landschap voor bewoning en gebruik bood, vaak samenhangend met specifieke landschapselementen. Deze relatie kan verschillen per archeologische periode en per complextype. Aan de hand van de geraadpleegde aardkundige gegevens kunnen uitspraken worden gedaan over de gebruiksmogelijkheden van het landschap door de mens in de verschillende archeologische perioden en, indien mogelijk, ook over verschillende relevante archeologische activiteiten.

Aan het uiterlijk van het huidige Noord-Nederlandse landschap liggen veel veranderingen ten grondslag. Deze verandering vonden onder invloed van voornamelijk het klimaat en -in zeer bescheiden mate- door ingrepen van de mens plaats. De basisvorm van het landschap werd 500.000 jaar geleden bepaald in het midden-Pleistoceen. In het Elsterien, een ijstijd tussen 500.000 en 400.000 jaar geleden, werd door smeltwater van de gletsjers, die delen van Noord-Europa en mogelijk ook delen van het huidige Noord-Nederland bedekte, potklei en Peelo-zand afgezet. De daaropvolgende ijstijd, het Saalien (350.000-100.000 jaar geleden) werd door het landijs, dat toen de noordelijke helft van ons land tot aan de Veluwe bedekte, keileem achtergelaten. In de laatste ijstijd, het Weichselien (70.000 – 10.000 jaar geleden), werd Noord-Nederland niet bedekt met ijs. In een zeer koud, toendra-achtig landschap werden door de wind grote hoeveelheden zand verplaatst, nu bekend als de dekzanden. De bodem was in die tijd bijna permanent bevroren.

Rond 10.000 jaar geleden begon een warmere periode, het Holoceen. Door het smelten van de ijskappen kwam water vrij en steeg de zeespiegel. Het klimaat werd vochtiger, de bodem ontdooide en bodemvormende processen konden doorgang vinden.

Op de lager gelegen dekzandvlakten, zoals rond het Fries-Drents Plateau en in beekdalen, vernatte het landschap sterk en kwam op grote schaal veen tot ontwikkeling. Deze veengroei startte aan het begin van het Holoceen en liep door tot ruim in de middeleeuwen. Door de stijging van de zeespiegel kreeg de zee steeds meer vat op het land. Bij overstromingen en hoog water werd door zeewater klei afgezet. Het

huidige zeekleigebied ontstond tussen 3000 en 1000 jaar geleden. In de middeleeuwen en rond 1000 jaar geleden werden de grote dijken aangelegd waardoor de invloed van de zee op de vorming van het landschap sterk afnam en Noord-Nederland in grote lijnen haar huidige vorm kreeg.

Het onderzoeksgebied ligt volgens de geomorfologische kaart (zie afbeelding 4) in een gebied van geulen, krekens en zeeboezemvakte (code M2). De huidige Lathumerfeart die langs het onderzoeksgebied loopt is het restant van dit geulen- en krekensstelsel dat vroeger in open verbinding met zee stond.

Afbeelding 4. Uitsnede uit een geomorfologische kaart; het onderzoeksgebied is roodomkaderd en ligt in een zone met geulen, krekens en zeeboezemvakte (bron: www.fryslan.frl/)

Volgens de bodemkaart komen in het gebied zware kleigronden voor binnen de op de geomorfologische kaart aangegeven geulen, krekens en op de zeeboezemvakte (code Kmn43c, zie afbeelding 5).

Afbeelding 5. Uitsnede uit de bodemkaart, het onderzoeksgebied is omkaderd. In roze is de terp van Waaksens aangegeven. Het onderzoeksgebied ligt in een gebied dat bestaat uit zware kleigronden (bron: www.fryslan.frl/)

2.3 Historische situatie en bouwhistorische waarden

Het onderzoeksgebied is volgens historische bronnen altijd onbebouwd geweest. Op de oudste beschikbare gedetailleerde kaart van het gebied, de kaart van Schotanus uit 1718, is te zien dat de Lathumerfeart nog sterk meandert (zie afbeelding 6), wat duidt op de natuurlijke oorsprong van de vaart (zie paragraaf 2.2.). Het onderzoeksgebied ligt langs zo'n meander. Waarschijnlijk is deze van oorsprong natuurlijke kreek gedeeltelijk rechtgetrokken: op de kaart uit 1851 van Eekhoff (zie afbeelding 6) lijkt de loop gekanaliseerd te zijn. De vaart wordt op deze kaart aangeduid met 'vaart van Bolsward naar Franeker', wat aanduidt dat dit de bevaarbare verbinding vormde tussen deze twee Friese steden. De situatie in 1851 is vergelijkbaar met de huidige situatie, in de tussenliggende periode is er geen sprake van bebouwing binnen het plangebied.

Afbeelding 6. Kaarten uit 1718 en 1851 waarop het onderzoeksgebied omkaderd is aangegeven
(bron: www.frieslandopdekaart.nl)

Op basis van de ligging van het terrein in landelijk gebied en het ontbreken van op historische kaarten aangegeven bebouwing in het onderzoeksgebied is er geen archiefonderzoek op locatie uitgevoerd.

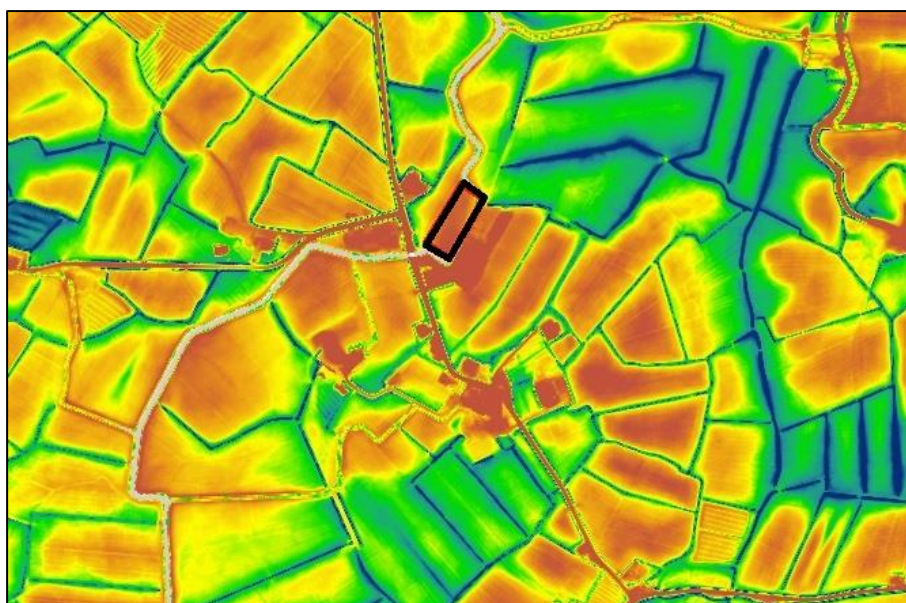
2.4 Bekende archeologische waarden

Het onderzoeksgebied ligt in het Fries-Groningse terpengebied. In de directe omgeving van het onderzoeksgebied liggen twee terpen, Waaxens en Toornwert (zie afbeelding 7). Beide terpen zijn archeologische monumenten, respectievelijk met AMK-nummers 9955 en 9956. Alle aangemelde archeologische onderzoeken en vondstmeldingen in de directe omgeving van de onderzoekslocatie hebben betrekking op deze twee terpen. Vondstmelding 426963 betreft de vondst van ijzertijd- en inheems-Romeins materiaal bij het graven van een nieuwe sloot langs de wierde. Onderzoeksmeldingnummer 17168 betreft vondsten uit dezelfde periode, gevonden bij het graven van een sloot tot op een diepte van 1,3 m beneden huidig maaiveld en tussen de terpen van Waaxens en Toornwert. Bij onderzoek met nummer 32674 werd verspoeld materiaal uit de Romeinse tijd in de terp van Waaxens gevonden. Onderzoeknummer 30476 heeft betrekking op een archeologische begeleiding bij het aanleggen van riool in de top van de wierde. Hier werden voornamelijk laat-middeleeuwse sporen en vondsten aangetroffen.

Afbeelding 7. Kaart met archeologische monumenten (nummers 9955 en 9956) en vondst- en onderzoeksmeldingen (met blauw omkaderd) rond het onderzoeksgebied (met rood omkaderd) (bron: <http://rce.webgispublisher.nl>)

Op de hoogtekaart van het onderzoeksgebied en de omgeving (AHN, zie afbeelding 8) is te zien dat het onderzoeksgebied relatief hoog ligt (tussen de 0,3 en 0,4 m+NAP). Met name ten westen van het onderzoeksgebied lijkt de vaart wat hoger te liggen dan de omliggende gebieden. Het ligt duidelijk hoger dan het gebied ten oosten ervan. Mogelijk is er sprake van oeverwallen langs de voormalige kreekbedding, waardoor het kreekdal wat hoger is komen te liggen dan de omgeving.

Afbeelding 8. Uitsnede uit de hoogtekaart van Nederland, het onderzoeksgebied is omkaderd en ligt tussen de 0,3 en 0,4 m+NAP (bron: <http://www.ahn.nl>)

2.5 Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel

In de directe nabijheid van het onderzoeksgebied zijn twee terpen aanwezig. Deze dateren op basis van in eerdere onderzoeken aangetroffen vondstmateriaal, uit de periode rond het begin van de jaartelling. Het onderzoeksgebied zelf ligt in een zone waar vroeger een getijdenkreek liep, de restanten hiervan zijn de tegenwoordige Lathumerfeart. Oever- of kwelderwallen langs een dergelijke getijdenkreek vormden in de prehistorie een aantrekkelijke vestigingsplaats voor de mens. Het is aannemelijk dat de terpen van Waaksens en Toarnwert ook zijn ontstaan op een dergelijke oever- of kwelderwal. Deze aanname wordt ondersteund door de gegevens op de uitsnede van het AHN, waaruit blijkt dat het plangebied naast de terp ligt, maar hoger dan de directe omgeving. Bij Waaksens en Toarnwert werden sporen uit het begin van de jaartelling gevonden tot op een diepte van 1,3 m beneden maaiveld. Er moet in het onderzoeksgebied rekening worden gehouden met nederzettingssporen tot op deze diepte uit dezelfde periode. Het kan gaan om verlaten en overslibte huisterpjes. Ook bestaat kans op structuren die met de terpen Waaksens en Toarnwert in verband gebracht kunnen worden, bijvoorbeeld in de vorm van sporen die te maken hebben met visserij of scheepvaart, zoals beschoeiingen, kades, steigers en dergelijke. Volgens de FAMKE ligt het onderzoeksgebied in een zone met een middelhoge archeologische verwachting. Het bureauonderzoek bevestigt deze verwachting.

3 Het booronderzoek

3.1 Opzet van het booronderzoek

Het doel van inventariserend veldonderzoek door middel van boringen is het aanvullen en toetsen van de gespecificeerde archeologische verwachting, zoals geformuleerd in paragraaf 2.5 van dit rapport. Het inventariserend veldonderzoek bestaat uit drie stappen: verkennend, karterend en waarderend. Het verkennend onderzoek richt zich op de bodemopbouw en mogelijke bodemverstoringen binnen het onderzoeksgebied die de archeologische trefkans kunnen beïnvloeden. Het karterend onderzoek stelt vast of er al dan niet archeologische waarden binnen het onderzoeksgebied aanwezig zijn. Het waarderend onderzoek bepaalt de waarde van de gevonden archeologische resten. Het voorliggende onderzoek bestaat uit de fasen verkennend en karterend booronderzoek

Hiertoe zijn op het onderzoeksterrein (zie afbeelding 9) zes boringen gezet met een edelmanboor met een diameter van 7 cm. Deze werden aangevuld met gutsboringen met een diameter van 3 cm tot een diepte van minimaal 2,2 m en maximaal 3 m-mv. Deze boringen zijn in een tracé om de 35 m verspreid over het terrein gezet om een juiste, algehele indruk van de bodemopbouw te kunnen krijgen. De boorkernen zijn zorgvuldig uitgelegd, waardoor de opeenvolgende bodemlagen precies konden worden beschreven en opgemeten. Het opgeboorde materiaal is doorzocht op de aanwezigheid van archeologische resten. Vervolgens is de bodemopbouw per boring beschreven en is er gelet op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals aardewerkfragmenten, en bot. De boringen zijn beschreven volgens de Archeologische Standaardbeschrijvingsmethode (ASB). Naast het boren is een gedeeltelijke oppervlaktekartering uitgevoerd, bestaande uit het aflopen van het gehele terrein en het inspecteren van allerlei ontsluitingen waaronder molshopen.

Afbeelding 9. Het onderzoeksgebied gezien naar het zuidwesten, ter hoogte van boring 6

3.2 Onderzoeksvragen

De onderzoeksvragen die aan de hand van de resultaten van het onderzoek beantwoord dienen te worden luiden als volgt:

1. *Hoe ziet de bodemopbouw in het onderzoeksgebied eruit?*
2. *Is de bodem intact?*
3. *Dient het archeologische verwachtingsmodel aangepast te worden?*
4. *Dient het onderzoeksgebied nader archeologisch onderzocht te worden?*

3.3 Bodemopbouw

De basis van de bodem in het onderzoeksgebied bestaat uit een duidelijke getijdenafzetting: in meer of mindere mate kleiig zand met in de top slibvlekken en wormgangen (zie afbeelding 10). Waarschijnlijk stond deze laag bij eb droog. Door in de loop der tijd toegenomen invloed vanuit zee is op deze laag een slappe, door humus licht gevlekte klei afgezet. Deze laag werd waargenomen in boringen 1, 2 en 6. In deze slappe klei is een enkele zandlens aanwezig. Naar boven gaat deze slappe klei over in stevige sterk siltige klei met enkele zandlensen. Deze wordt afgedekt door een matig siltige klei met roestvlekken die doorloopt tot aan de bouwvoor. Met name in de bouwvoor is sprake van met het oog waarneembare schelpresten.

Afbeelding 10. Boring 2: de overgang van lichtgrijze slappe klei naar kwelderzand wordt gekenmerkt door een vlekkerige zone, waarschijnlijk als gevolg van de activiteit van pieren.

In de boringen 3, 4 en 5 zijn de restanten van een geul of sloot aanwezig. Deze wordt gekenmerkt door een duidelijke dempingslaag, bestaande uit een gemengd pakket van klei en zand. De oorspronkelijke bedding bevat met name in boring 3 en 4 slappe zwarte sliblagen afgewisseld met slappe lichtgrijze klei. De demping van de geul lijkt recentelijk te hebben plaatsgevonden (20^e eeuw). Waarschijnlijk betreft het hier de combinatie van een restant van een natuurlijke geul die tot sloot vergraven is, mogelijk na het rechtekken van een deel van de Lathumerfeart, ten behoeve van de scheepvaart. Op de kaart van Eekhoff uit 1851 is deze sloot zichtbaar als een licht meanderende lijn (zie afbeelding 11). De sloot komt nog voor op een kaart uit 1931, op een kaart uit 1951 niet meer. De demping zal in de tussenliggende periode hebben plaatsgevonden.

Afbeelding 11. Detail uit de kaart van Eekhoff, de rode pijl geeft een mogelijk tot sloot vergraven oude kreekmeander aan (*bron:www.frieslandopdekaart.nl*)

3.4 Vondstmateriaal

Afgezien van enkele brokjes en brokken puin, zowel van rood- als geelbakkende bakstenen, werden in de boringen geen vondsten gedaan. De vondstzichtbaarheid was slecht door dichte begroeiing met gras zonder bodemontsluitingen.

4 Conclusie en advies

4.1 Conclusie

Uit de resultaten van het veldonderzoek is gebleken dat in het onderzoeksgebied sprake is van een natuurlijke, onverstoorde bodemopbouw. Antropogene ingrepen in het onderzoeksgebied dateren uit de 20^e eeuw en hebben te maken met het rechtekken en dempen van de in oorsprong natuurlijke waterlopen in het gebied. Sporen en/of vondsten die een aanwijzing vormen voor menselijke activiteit in het gebied in de periode late ijzertijd-middeleeuwen werden niet aangetroffen.

Op basis van de resultaten van het onderzoek kunnen de onderzoeksvragen, zoals gesteld in paragraaf 3.2, als volgt beantwoord worden:

1. Hoe ziet de bodemopbouw in het onderzoeksgebied eruit?
De bodem in het onderzoeksgebied bestaat uit natuurlijke, zandige kwelderafzettingen die door toegenomen zeeïnvloed bedekt zijn geraakt met klei. In de kleilagen bevinden zich zandlenzen, wat duidt op periodieke overstromingen. In een deel van het onderzoeksgebied zijn resten van een tot sloot vergraven en gedempte kreekmeander aangetroffen.
2. Is de bodem intact?
Met uitzondering van dempingslagen in de vergraven kreekmeander is de bodemopbouw natuurlijk en onverstoord.
3. Dient het archeologische verwachtingsmodel aangepast te worden?
Tijdens het archeologisch booronderzoek werden geen aanwijzingen gevonden van bewoning of menselijke activiteit in het onderzoeksgebied, met uitzondering van 20^e-eeuwse waterhuishoudkundige activiteiten. De archeologische verwachting van het onderzoeksgebied kan derhalve worden bijgesteld van middelhoog naar laag.
4. Dient het onderzoeksgebied nader archeologisch onderzocht te worden?
Op basis van de resultaten van het onderzoek adviseert MUG Ingenieursbureau geen vervolgonderzoek uit te laten voeren en het plangebied vrij te geven voor de bouwwerkzaamheden.

4.2 Advies

MUG Ingenieursbureau adviseert het onderzoeksgebied nabij Toarnwerterleane 2 vrij te stellen van archeologisch vervolgonderzoek. Op basis van de onderzoeksresultaten worden geen archeologische waarden in het plangebied verwacht.

Het voorliggende onderzoek is met de grootst mogelijke zorg uitgevoerd. Indien er onverhoopt toch archeologische waarden aanwezig blijken te zijn binnen de vrijgegeven gebieden, wijzen wij op de wettelijke meldingsplicht hiervan (ex artikel 53 Monumentenwet 1988) om het documenteren van toevallsvondsten te garanderen: *“Degene die anders dan bij het doen van opgravingen een zaak vindt waarvan hij weet dan wel redelijkerwijs moet vermoeden dat het een monument is (in roerende of onroerende zin), meldt die zaak zo spoedig mogelijk bij onze minister”*. Deze aangifte dient te gebeuren bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, *in casu* de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (vondstmelding via ARCHIS). De melding kan ook bij gemeente Litterensadiel gedaan worden.

Literatuur en bronnen

Geraadpleegde literatuur

Brandt, R.W. et al. (red), 1992. *Archis, Archeologisch basisregister, versie 1.0* Amersfoort.

Geraadpleegde bronnen

<http://www.esri.nl>

<http://www.frieslandopdekaart.nl>

<https://www.fryslan.frl/5542/bodematlas/>

<http://www.fryslan.nl/famke>

<http://ahn.geodan.nl/ahn>

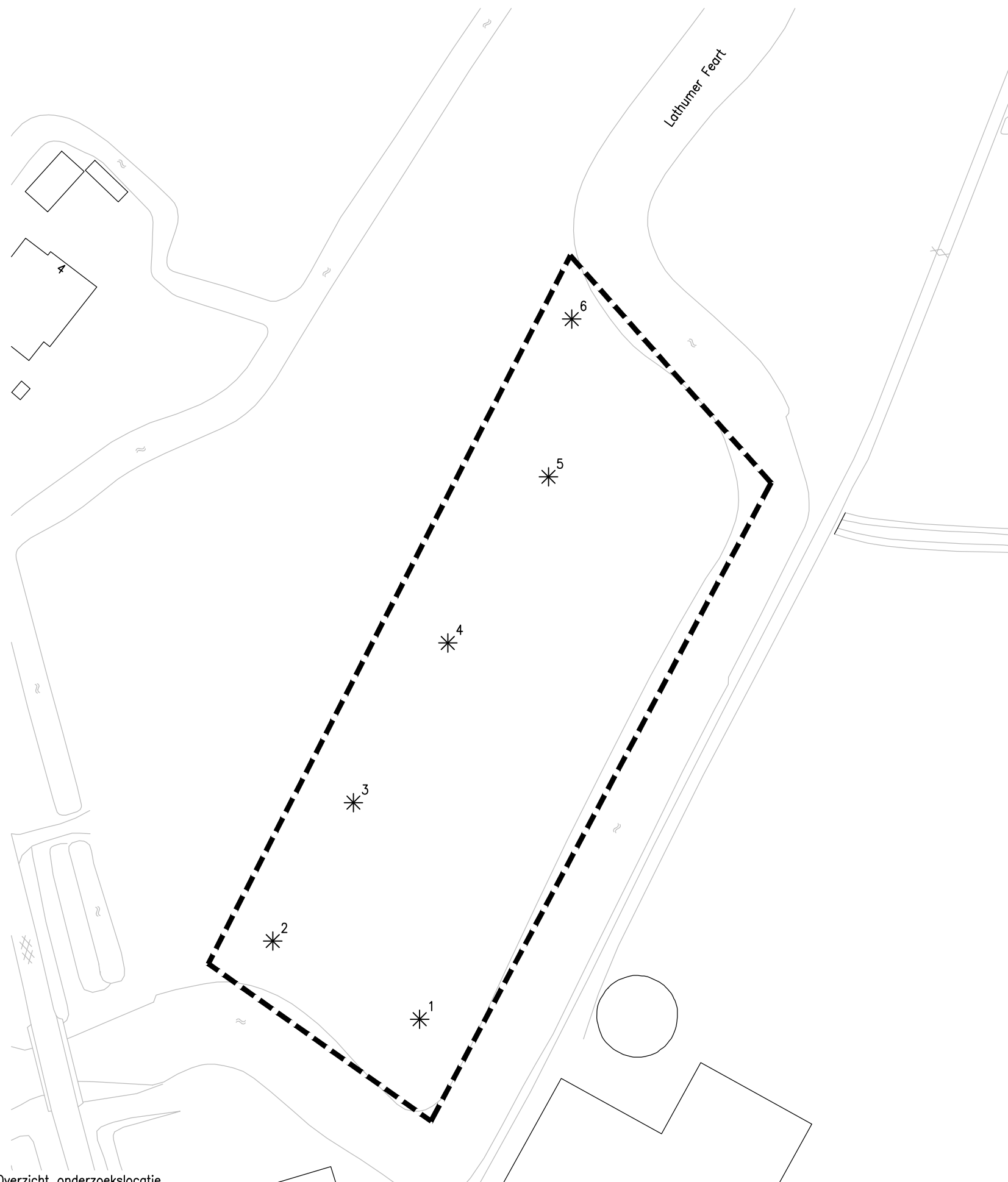
<http://www.kadaster.nl>

<http://rce.webgispublisher.nl>

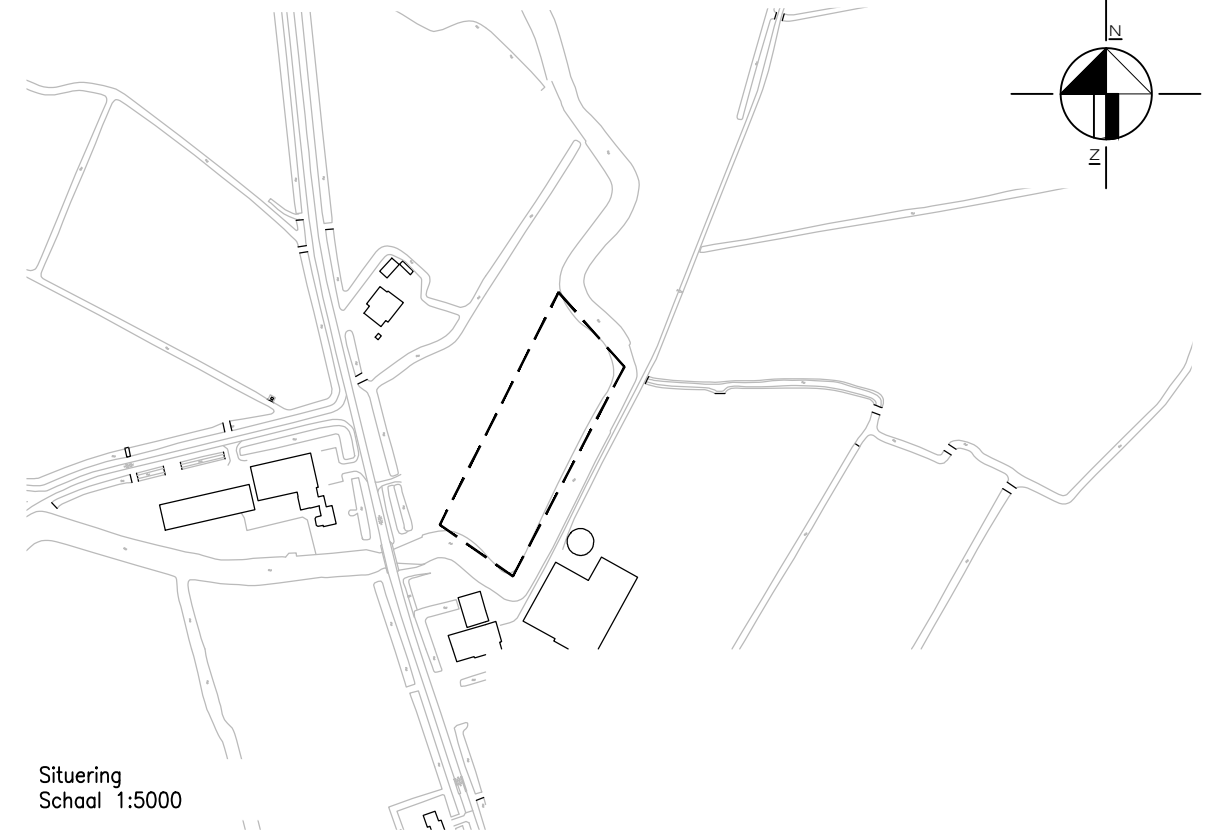
Lijst met afbeeldingen en verantwoording

- Afbeelding 1 Topografische kaart, inclusief RD-coördinaten, met hierop aangegeven de onderzoekslocatie (omkaderd) en de omgeving (bron: *Topografische Dienst Nederland*)
- Afbeelding 2 Ontwerpplan met de bestaande en nieuwe situatie (bron: *allcad bv*)
- Afbeelding 3 Uitsnede uit de FAMKE, het onderzoeksgebied is omkaderd (bron: <http://www.fryslan.frl/famke>)
- Afbeelding 4 Uitsnede uit een geomorfologische kaart, het onderzoeksgebied is met rood omkaderd en ligt in een zone met geulen, kreken en zeeboezemvlakte (bron: <https://www.fryslan.frl/5542/bodematlas/>)
- Afbeelding 5 Uitsnede uit de bodemkaart, het onderzoeksgebied is omkaderd. In roze is de terp van Waaksens aangegeven. Het onderzoeksgebied ligt in een terrein met zware kleigronden (bron: www.esri.nl)
- Afbeelding 6 Kaarten uit 1718 en 1851 met het onderzoeksgebied omkaderd aangegeven (bron: www.frieslandopdekaart.nl)
- Afbeelding 7 Kaart met archeologische monumenten (nummers 9955 en 9956 en vondst- en onderzoeksmeldingen (met blauw omkaderd) rond het onderzoeksgebied (met rood omkaderd) (bron: <http://rce.webgispublisher.nl>)
- Afbeelding 8 Uitsnede uit de hoogtekaart van Nederland, het onderzoeksgebied is omkaderd en ligt tussen de 0,3 en 0,4m+NAP (bron: <http://www.ahn.nl>)
- Afbeelding 9 Het onderzoeksgebied gezien naar het zuidwesten ter hoogte van boring 6 (foto: *MUG Ingenieursbureau b.v.*)
- Afbeelding 10 Boring 2: de overgang van lichtgrijze slappe klei naar kwelderzand wordt gekenmerkt door een vlekkerige zone, waarschijnlijk als gevolg van de activiteit van pieren (foto: *MUG Ingenieursbureau b.v.*)
- Afbeelding 11 Detail uit de kaart van Eekhoff, de rode pijl geeft een mogelijk tot sloot vergraven oude kreekmeander aan (bron: www.frieslandopdekaart.nl)

Bijlage 1 Boorpuntenkaart

Overzicht onderzoekslocatie
Schaal 1:1000

Situering
Schaal 1:5000

LEGENDA

- bestaande bebouwing
- huisnummer
- kadastrale grens
- kadastraal nummer
- boring met nummer
- grens onderzoekslocatie

0	EMi	AWi	Eerste uitgave	25-07-2016
Wijz.	Get.	Gec.	Omschrijving	Datum

MUG ingenieursbureau

Project:	Waaksens Toarnwerterleane 2
Opdrachtgever:	Allcad bv
Onderdeel:	Boorpuntenkaart

Infra
Milieu
Geo-ICT
Archeologie
Geo-informatie

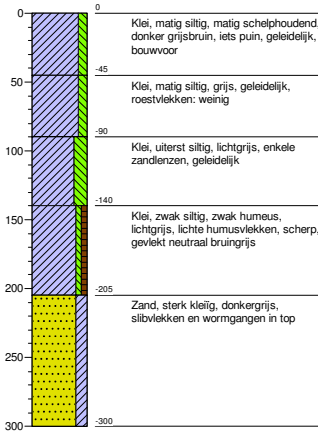
Zernikelaan 8
Postbus 136
9350 AC LEEK
Tel. (0594) 55 24 20
Fax. (0594) 55 24 99

E-mail
info@mug.nl
Internet
www.mug.nl

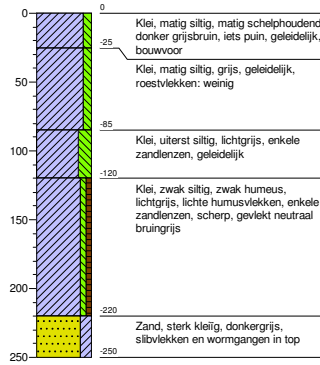
CONCEPT

Bijlage 2 Boorprofielen

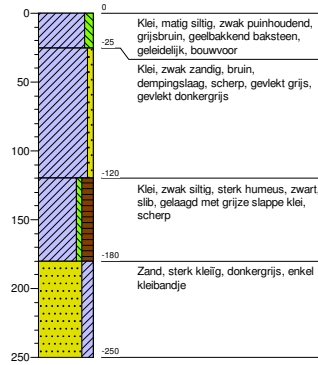
Boring: 1

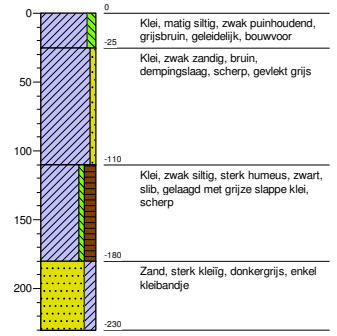
Boring: 2

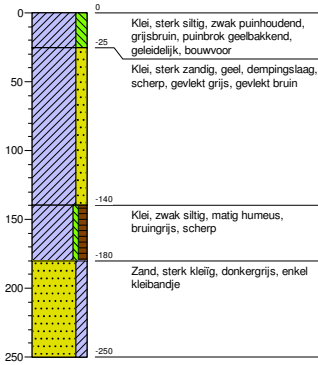
Boring: 3

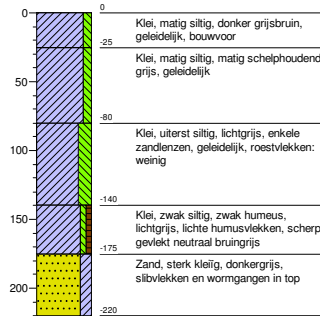
Boring: 4

Boring: 5

Boring: 6

Zernikelaan 8
9351 VA LEEK
Postbus 136
9350 AC LEEK
T (0594) 55 24 20
F (0594) 55 24 99
E info@mug.nl
I www.mug.nl

BIJLAGE 4

Eindrapport

QUICK SCAN FLORA- EN FAUNAWET VERLEGGEN LATHUMER FEART TE WAAKSENS

Adviesbureau

Mertens

Eindrapport

QUICK SCAN FLORA- EN FAUNAWET VERLEGGEN LATHUMER FEART TE WAAKSENS

rapportnr. 2016.2281

juli 2016

In opdracht van:
Rho adviseurs
Postbus 150
3000 AD ROTTERDAM

Adviesbureau Mertens B.V.
Bureau voor natuur, ruimtelijke
ordening en ecotoxicologie

Bezoekadres: Dr. Willem Dreeslaan 1 te Bennekom
Postadres: Postbus 367, 6700 AJ te Wageningen

T: 0317-428694
M: 06-29458456

E: info@adviesbureau-mertens.nl
I: www.adviesbureau-mertens.nl

© Adviesbureau Mertens BV, Wageningen, 2016.

Deze rapportage mag zonder schriftelijke toestemming vrij worden vermenigvuldigd. De verzamelde data zijn alleen te gebruiken voor het hier geschetste onderzoek en mogen niet voor andere doeleinden worden gebruikt.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	2
1.1 INLEIDING.....	2
1.2 HET PLANGEBIED EN DE PLANNEN	2
1.3 DOELSTELLING VAN HET ONDERZOEK	3
1.4 OPBOUW RAPPORT.....	4
2. FLORA- EN FAUNAWET	5
2.1 FLORA- EN FAUNAWET	5
2.2 RODE LIJST	6
3. METHODE	7
4. RESULTAAT INVENTARISATIE EN BEOORDELING	8
4.1 FLORA	8
4.2 VLEERMUIZEN	8
4.3 OVERIGE ZOOGDIEREN	9
4.4 BROEDVOGELS.....	9
4.5 AMFIBIEËN	9
4.6 VISSSEN	9
4.7 REPTIELEN.....	9
4.8 OVERIGE.....	9
5. SAMENVATTENDE CONCLUSIE	10
GERAADPLEEGDE LITERATUUR	11
BIJLAGEN	12
1. PLANGEBIED	13
2. BEGRIPPEN.....	14

1. INLEIDING

1.1 Inleiding

Er is het voornemen voor de verlegging van de Lathumer Faert te Waaksens. Het voorkomen van beschermde soorten vormt een te onderzoeken aspect omdat met de plannen effecten kunnen gaan ontstaan op planten- en diersoorten die beschermd zijn via de Flora- en faunawet. Op grond hiervan is aan Adviesbureau Mertens B.V. uit Wageningen gevraagd om een verkennend veldonderzoek uit te voeren naar het voorkomen van wettelijk beschermde soorten en om bij het eventueel voorkomen hiervan, aan te geven hoe hiermee dient te worden omgegaan. In dit rapport worden de resultaten van deze verkenning gepresenteerd.

1.2 Het plangebied en de plannen

Het plan bestaat uit de verlegging van de Lathumer Faert te Waaksens, direct ten noorden van Toarnwerterleane 2 te Waaksens (zie figuur 1 voor de globale ligging en bijlage 1 voor de exacte ligging). De te verleggen watergang bestaat uit een doorlopende watergang met een breedte van ongeveer 10 meter. De oever is grotendeels beschoeid. De maximale diepte wordt geschat op ongeveer 1,5 meter. Verlegging van de watergang is gewenst naar het noorden. Ter plaatste is momenteel een weiland. In figuur 2 wordt een beeld gegeven van het plangebied rond half juni 2016.

Figuur 1. Globale ligging van het nieuwe en te dempen deel van de Lathumer Faert te Waaksens.

Figuur 2. Aanzicht van het te dempen deel van de Lathumer Faert te Waaksens.

1.3 Doelstelling van het onderzoek

De doelstelling van het onderzoek is tweeledig. Enerzijds wordt inzichtelijk gemaakt welke wettelijk beschermde natuurwaarden in het kader van de Flora- en faunawet te verwachten zijn. Anderzijds worden de consequenties van deze aanwezigheid voor de planontwikkeling weergegeven.

Gelet op de opdracht genoemd in de inleiding en de doelstelling, is het van belang dat de volgende vragen worden beantwoord:

1. Welke wettelijk beschermde planten- en diersoorten komen mogelijk voor ter plaatse van en in de directe omgeving van het te verleggen deel van de Lathumer Faert te Waaksens?
2. Welke verwachte wettelijk beschermde planten- en diersoorten ondervinden nadelen van de plansituatie?
3. Hoe dient te worden omgegaan met eventuele negatieve effecten van de plansituatie op wettelijk beschermde planten- en diersoorten?

Figuur 3. Plansituatie Lathumer Faert te Waaksens.

1.4 Opbouw rapport

Na een korte uitleg over de Flora- en faunawet (hoofdstuk 2) komen achtereenvolgens aan de orde:

- De onderzoeksmethode (hoofdstuk 3).
- Een beschrijving van de aanwezigheid van beschermde soorten (hoofdstuk 4).
- Een beoordeling van de effecten op beschermde soorten (hoofdstuk 5).

In bijlage 2 wordt een overzicht gegeven van de gebruikte definities en afkortingen.

2. FLORA- EN FAUNAWET

2.1 Flora- en faunawet

In de Flora- en faunawet zijn regels gegeven over de bescherming van de in het wild levende planten- en diersoorten, mede ter uitvoering van de soortbescherming in de Europese Richtlijnen (Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn). Deze soortenbescherming van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn geïntegreerd in de Flora- en faunawet. Deze soortenbescherming houdt in dat handelingen zoals het doden, opzettelijk verontrusten, verstoren of vernietigen van vaste rust- en verblijfplaatsen, holen, nesten, eieren van dieren en het uitgraven, plukken en vernietigen van groeiplaatsen van planten verboden zijn.

Een ruimtelijke ingreep kan gepaard gaan met negatieve effecten op planten en dieren. Om een ruimtelijk plan tot uitvoering te kunnen brengen die negatieve effecten heeft op beschermde soorten, is in een aantal gevallen een ontheffing van het Ministerie van Economische Zaken noodzakelijk. Om een dergelijke ontheffing te kunnen verkrijgen, moet aangetoond worden dat de voorgenomen ruimtelijke ingreep geen afbreuk zal doen aan de gunstige staat van instandhouding van de beschermde soorten. Qua mate van bescherming kan onderscheid worden gemaakt in de volgende drie beschermingsregimes.

Algemeen voorkomende soorten (categorie 1: lichte bescherming)

Voor algemeen voorkomende soorten zoals haas, egel, veldmuis, bruine kikker of gewone pad geldt sinds begin 2005 een algemene vrijstelling. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd als zij worden geschaad op voorwaarde dat met deze soorten goed omgegaan wordt: zij mogen niet onnodig gedood of gewond worden en activiteiten dienen buiten de kritieke periode plaats te vinden.

Minder algemeen voorkomende soorten (categorie 2: matige bescherming)

Voor soorten die minder algemeen voorkomen als eekhoorn, steenmarter, levendbarende hagedis en diverse soorten orchideeën geldt dat een ontheffing vereist blijft bij ruimtelijke ingrepen die negatieve effecten voor deze soorten hebben. Een uitzondering hierop kan gemaakt worden als wordt gewerkt volgens een door de Minister van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode. In zo'n gedragscode geeft een sector of initiatiefnemer zelf aan welke gedragslijnen men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Bij het hebben van een gedragscode voor de minder algemeen voorkomende soorten is alleen nog een ontheffing nodig voor werkzaamheden die niet conform de gedragscode worden uitgevoerd.

Strikt beschermde soorten (categorie 3: strikte bescherming)

Voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn staan, vanwege de Vogelrichtlijn te beschermen vogelsoorten en soorten die zijn opgenomen bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (o.a. ringslang, hazelworm, boomarter, das en waterspitsmuis) geldt dat een ontheffing alleen wordt verleend als geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van deze soorten, er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat en er sprake is van een in of bij de wet genoemd belang.

2.2 Rode lijst

De Rode lijst met bedreigde soorten is eind 2004 gepubliceerd in de Staatscourant en voor een deel in 2009 herzien. Aan de op deze lijst genoemde soorten komt bescherming toe voor zover zij vallen onder het beschermingsregime van de Flora- en faunawet.

Tussen de Flora- en faunawet en de Rode lijsten bestaat geen formele relatie. Alleen op basis van 'gunstige staat van instandhouding' kunnen bij beschermde Rode lijstsoorten "zwaardere" randvoorwaarden gelden ten aanzien van mitigerende en compenserende maatregelen dan voor algemene soorten. Zo zal het bij zeer algemeen voorkomende soorten die niet afnemen in aantal (geen Rode lijstsoort) relatief eenvoudig zijn om aan te tonen dat de "gunstige staat van instandhouding" niet in het geding komt. Voor soorten met een beperkt verspreidingsbeeld en die afnemen in aantal (soorten die wél op de Rode lijst staan) is een uitgebreide effectenstudie wenselijk. Voor deze soorten geldt namelijk de zorgplicht (artikel 2 van de Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor alle in het wild levende dieren, inclusief hun leefomgeving en voor alle planten en hun groeiplaats. Dit artikel is derhalve ook gericht op het voorkomen van doden en verwonden van algemene soorten.

3. METHODE

Op maandag 6 juni 2016 is een bezoek gebracht aan het plangebied. Gedurende dit bezoek is de watergang en de directe omgeving beoordeeld op het mogelijk voorkomen van beschermde planten- en diersoorten. Dit vond plaats aan de hand van aanwezige ecotopen en sporen. Er is beperkt gebruik gemaakt van bestaande verspreidingsgegevens om het (potentieel) voorkomen van beschermde soorten te bepalen omdat deze via o.a. Waarneming.nl worden beheerd voor een veel groter gebied. Overige waarnemingen worden tevens bewaard voor een groot gebied, namelijk op kilometerniveau zoals weergegeven op www.telmee.nl. en op een nog groter schaalniveau in verspreidingsatlassen.

4. RESULTAAT INVENTARISATIE EN BEOORDELING

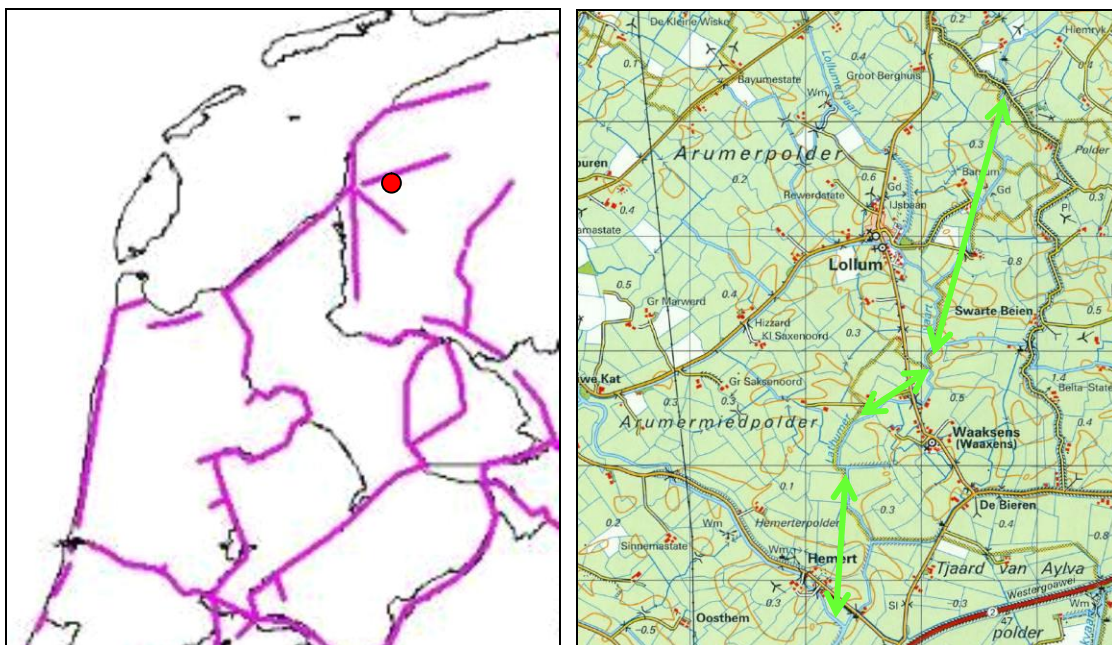
4.1 Flora

De oevers van de Lathumer Faert te Waaksens ter hoogte van Toarnwerterleane 2 te Waaksens (het plangebied) bestaan uit een ruigte vegetatie. Deze vegetatie is het pioniersstadium niet ontgroeid. In dit ecotoop kan het voorkomen van beschermde soorten worden uitgesloten. Gedurende het verkennend veldonderzoek op maandag 6 juni 2016 zijn geen beschermde planten aangetroffen. Op grond hiervan wordt het voorkomen van beschermde plantensoorten uitgesloten.

4.2 Vleermuizen

Het voorkomen van verblijfplaatsen zoals kolonie-, paar- en overwinteringsplaatsen van vleermuizen kan worden uitgesloten. In het plangebied zijn geen mogelijkheden voor vleermuizen om te verblijven. Effecten op verblijfplaatsen worden derhalve uitgesloten.

De Lathumer Faert is een doorgaande historische waterverbinding tussen Bolsward en Franeker. Ten zuiden van Bolsward is een kolonieplaats van ongeveer 200 meervleermuizen bekend in de kerk van Tjerkwerd (www.youtube.com/watch?v=n3XLxkmC24M). De doorgaande watergangen worden gebruikt door de meervleermuis en in mindere mate door de watervleermuis om boven te foerageren, als vliegrouete en als migratieroute (Broekhuizen & Thissen, 2015, Haarsma, 2011). Het verleggen van de vaart kan er aan bijdragen dat de meervleermuis wordt verstoord. De meervleermuis is een soort die langdurig een vaste route aflegt en zich maar moeilijk aan nieuwe situaties aanpast.

Figuur 4. Belangrijke routes van meervleermuizen volgens Haarsma (2011) ten opzichte van het plangebied (rode stip) en de ligging van de Lathumer Faert in het landschap (rechts).

4.3 Overige zoogdieren

Het is mogelijk dat ter plaatse van het plangebied de huismuis en bruine rat leven. Deze soorten zijn niet beschermd. Mogelijk bevindt zich plaatselijk huisspitsmuis, mol, veldmuis en bosspitsmuis. Voor deze algemene soort bestaat een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet. Het voorkomen van overige soorten zoals de waterspitsmuis en noordse woelmuis kan worden uitgesloten omdat de oevers ongeschikt zijn voor deze soorten.

4.4 Broedvogels

Gedurende het verkennend veldonderzoek op dinsdag 14 juni 2016 zijn geen geschikte (potentiële) nestlocaties aangetroffen die eventueel van waarde zouden kunnen zijn voor vogels met vaste rust- en verblijfplaatsen (huismus, gierzwaluw) worden uitgesloten. Effecten op deze soorten kunnen dan ook worden uitgesloten.

In het plangebied van de Lathumer Faert te Waaksens broeden algemene broedvogels zoals waterhoen en meerkoet. In verband met het voorkomen van deze algemene broedvogels is het van belang om werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren of op een manier dat de vogels niet tot broeden komen. Op deze manier kan worden voorkomen dat verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet worden overtreden.

4.5 Amfibieën

De waterkant is leefgebied voor de bruine kikker, middelste/grote groene kikker en gewone pad. Deze soorten zijn licht beschermd en niet bedreigd. Voor deze licht beschermde soorten bestaat een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet. Het voorkomen van overige beschermde amfibieën wordt, gelet op de aanwezige ecotopen (beschoeide oever) uitgesloten.

4.6 Vissen

De het water rondom het plangebied is zeer geschikt voor verschillende vissen. Op basis van regionale verspreiding kan het voorkomen van de beschermde bittervoorn, kleine en grote modderkruiper echter worden uitgesloten (Nie, 1996, Waarneming.nl). Gedurende het verkennend veldonderzoek is het water ook kortstondig bemonsterd met een schepnet. Hierbij werden ook geen beschermde vissen vastgesteld. Op grond hiervan kan het voorkomen en effecten op beschermde vissen worden uitgesloten.

4.7 Reptielen

Gezien de huidige inrichting ten opzichte van de verspreiding van reptielen (zie Ravon.nl), de ligging en de aanwezige ecotopen, kan de aanwezigheid van reptielen worden uitgesloten.

4.8 Overige

Gezien de huidige aanwezige ecotopen kan de aanwezigheid van beschermde geleedpotigen en mollusken (o.a. brede geelgerande waterroofkever en zeggekorfslak) worden uitgesloten.

5. SAMENVATTENDE CONCLUSIE

Er zijn plannen voor de verlegging van de Lathumer Faert te Waaksens, direct ten noorden van Toarnwerterleane 2 te Waaksens. Deze activiteit zou kunnen samen gaan met effecten op beschermde planten- en diersoorten. Op grond hiervan is een verkennend veldonderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van beschermde soorten.

In verband met het voorkomen van algemene broedvogels is het van belang om werkzaamheden buiten het broedseizoen of te werken op een manier dat vogels tot broeden komen. Er kunnen daarnaast algemene licht beschermde zoogdieren en amfibieën voorkomen. Voor deze algemene soorten bestaat een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet.

Verder kan het niet worden uitgesloten dat de Lathumer Faert van essentieel belang is voor de meervleermuis als foerageergebied, vlieg- en migratieroute. Effecten kunnen dan ook niet worden uitgesloten. Op grond hiervan is een gerichte veldinventarisatie van belang om eventuele effecten en maatregelen op een adequate manier in te kunnen schatten. Pas na afronding van de inventarisatie kan worden bepaald of verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet worden overtreden en of ontheffing Flora- en faunawet is vereist.

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

Literatuur

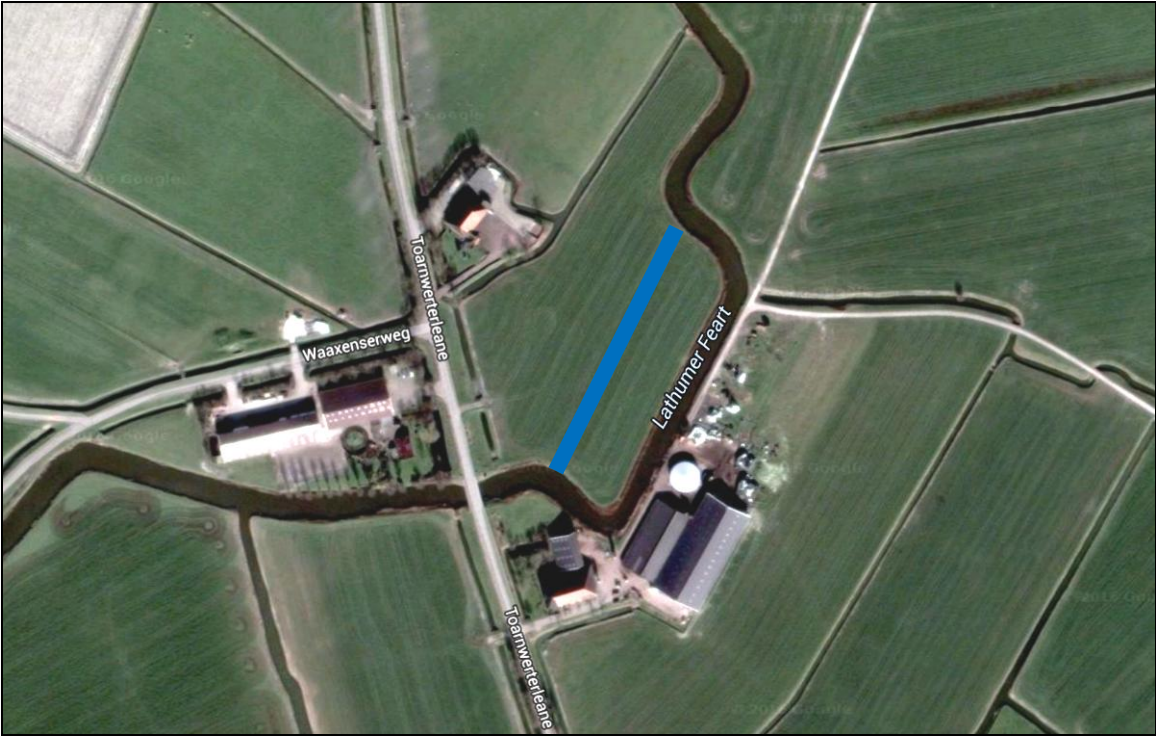
- Bink, F.A., 1992. Ecologische Atlas van de dagvlinders van Noordwest-Europa. Schuyt en Co Uitgevers en Importeurs BV, Haarlem.
- Broekhuizen, S., Hoekstra, B., Laar. V. van, Smeenk, C., Thissen, J.B.M., 1992. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. KNNV 1-336.
- Broekhuizen, S., Thissen, J., 2015. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. KNNV, Zoogdierverseniging Nijmegen, 1-320.
- Cremers, R., Delft, J., 1999. De amfibieën en reptielen van Nederland. KNNV-Uitgeverij.
- EEG, 1979. Richtlijn 79/43/EEG inzake het behoud van de Vogelstand. Publicatieblad Europese Gemeenschap, nummer L. 103.
- EEG, 1992. Richtlijn 92/43/EEG inzake de instandhouding van wilde flora en fauna. Publicatieblad van de Europese Gemeenschap, nummer L. 206/7.
- Gerstmeier, R., Romig, T., 1997. Zoetwatervissen van Europa, Tirion, Baarn, 1-368.
- Haarsma, 2011. De meevleermuis in Nederland. Nijmegen, 1-90.
- Hustings, F., Vergeer, J.W., Eekelder, P., 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nationaal Natuurhistorisch Museum Leiden, SOVON, Beek-Upbergen, 1-584.
- Limpens, H., Mostert, K., Bongers, W., 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. KNNV, Utrecht, 1-260.
- Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, Dienst Regelingen, 2009a. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Ministerie van ELI (Dienst Regelingen), Den Haag.
- Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, Dienst Regelingen, 2009b. Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet. Ministerie van ELI (Dienst Regelingen), Den Haag.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 2004. Rode lijsten diverse soortgroepen.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 2009. Rode lijsten diverse soortgroepen.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 1998. Wet van 25 mei 1998, houdende regels ter bescherming van in het wild levende planten en diersoorten (Flora en Faunawet). Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden 402, 1-37.
- Nieuwenhuizen, W., M.J.J. la Haye & F. Mertens, 2000. De noordse woelmuis in Fryslân; naar een duurzame instandhouding. Wageningen, Research Instituut voor de Groene Ruimte. Alterra rapport 149, Wageningen.
- SOVON, 1987. Atlas van de Nederlandse broedvogels.
- Nie, H.W. de, 1996. Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen. Media Publishing, Doetinchem, 1-151.
- Spikmans, F, Jong, T. de, 2006. Het waarnemen van zoetwatervissen, Nijmegen, 1-55.

Website

- www.ravon.nl
- www.waarneming.nl
- www.sovon.nl
- www.telme.nl
- www.zoogdierverseniging.nl

BIJLAGEN

1. PLANGEBIED

2. BEGRIPPEN

Baltsplaats	Plaats waar een vleermuis al roepend rondvliegt in de herfst en die doorgaans wordt verdedigd tegen andere mannetjes.
Foerageergebied	Een gebied waar een vleermuis of een groep van vleermuizen foerageert. Dat gebied wordt regelmatig bezocht door vleermuizen om in te foerageren en dat doorgaans meerdere foerageerplaatsen kent die langere tijd worden gebruikt.
Foerageerplaats	Plek (jachtplek) waar wordt gejaagd door vleermuizen. De plek kan in de directe omgeving van de kolonieplaats liggen maar ook kilometers verderop.
Kolonie	Groep vleermuizen (kleine groep mannetjes of meestal grotere groep vrouwtjes, soms gemengd (soorten, geslacht)) die in het voorjaar tot de herfst bijeen blijven. De groep kan zich vestigen in gebouwen (in spouwmuren of onder daklijsten e.d.) of bomen (spechtengaten, scheuren). Een groep vrouwelijke vleermuizen wordt ook wel aangeduid als een kraamkolonie. In zo'n groep worden jongen geboren en grootgebracht. Een kolonie maakt vaak gebruik van meerdere verblijfplaatsen die soms gelijktijdig worden gebruikt.
Migratieroute	Een vaste route van zomerverblijfplaats naar winterverblijfplaats en visa versa (zie ook vliegroute) of een route in een andere tijd; bijvoorbeeld tussen foerageerplaatsen.
Paarplaats	Territorium van territoriale mannetjes. Voor de ruige dwergvleermuis en de rosse vleermuis is dit doorgaans te vinden in boomholten. Voor de laatvlieger en de dwergvleermuis is dit te vinden in gebouwen. Voor de watervleermuis is dit te vinden in bomen en later, tegen de winter, zijn ze te vinden in overwinteringverblijven. Het mannetje vormt een harem met meerdere vrouwtjes. De paartijd valt in de herfst (uitgezonderd de grootoorvleermuis waarbij het in april valt (vroeg voorjaar). De hier geschetste situatie van de paring wordt in dit rapport omschreven als "herfst situatie".
Verblijfplaats	Een object (huis, boom, bunker, grot, kast en dergelijke) waarin een of meerdere vleermuizen verblijven (overdag of 's winters permanent).
Vliegroute	Route die door vleermuizen elke avond wordt gebruikt om van de kolonieplaats naar foerageergebied te vliegen en visa versa (zie ook migratieroute). Vrouwtjes met jongen keren soms midden in de nacht terug om de jongen te zogen en gebruiken dan de route. Vliegroutes liggen over het algemeen langs lijnvormige (landschaps)elementen als bomenlanen, huizenrijen e.d. De functies zijn beschutting bij winderig en koud weer, oriëntatie in verband met de echolotatie-geluiden en het vinden van voedsel.
Vorbijvliegend	Vleermuizen die voorbijvliegen, niet via een vaste route. Het betreft meestal zwervers of trekkers.
Zwermen	Direct na het uitvliegen, naar vooral voor het invliegen bij een kolonie zwermt een deel van de kolonie rond de kolonieplaats. Zwermgedrag is derhalve een indicatie voor een eventuele kolonieplaats.
Winterverblijfplaats	Een verblijfplaats waar in de winter een of meerdere vleermuizen in winterslaap (hibernation) gaan. Deze ruimte is doorgaans donker, heeft een hoge luchtvochtigheid en

temperatuurwisselingen zijn nihil.

Zomerverblijfplaats Een verblijfplaats die gebruikt wordt door vleermuizen die niet in winterslaap zijn waarvan niet aangetoond is dat het een kraamverblijfplaats dan wel een paarverblijfplaats is. In sommige gevallen vormen bijvoorbeeld mannetjes kleine groepjes.

Postbus 367
6700 AJ Wageningen
Tel: 0317-428694
Fax: 0317-450601

BIJLAGE 5

Van: Jelly van der Kloet [<mailto:jvanderkloet@wetterskipfryslan.nl>]

Verzonden: maandag 8 augustus 2016 9:49

Aan: Marit de Vries

CC: Christine van Burken; Paul Oosterbaan

Onderwerp: RE: Kennisgeving ontwerp omgevingsvergunning ter inzage ten behoeve van het gedeeltelijk omleggen van de Lathumerfeart t.h.v. Toarnwerterleane 2 te Waaksens (2016116)

Geachte mevrouw De Vries,

Op 2 augustus ontvingen wij de bekendmaking van de terinzagelegging van de ontwerp omgevingsvergunning voor de Toarnwerterleane te Waaksens. In deze e-mail geven wij onze reactie op dit plan.

Door de realisatie van het plan neemt het verhard oppervlak toe met 3.900 m². Ter compensatie moet de initiatiefnemer tenminste 390 m² nieuw oppervlaktewater aanleggen. Wij hebben hierover in het wateradvies het volgende opgenomen:

Op de toegestuurde inrichtingstekening heeft u aangegeven dat u ter plaatse van de huidige Lathumer Feart een helofytenfilter en waterpartij aan wilt leggen. Dit kan dienen als compensatie van de toename verhard oppervlak wanneer:

- Het wateroppervlak tenminste 390 m² bedraagt;
- De waterpartij in open verbinding staat met het bestaande watersysteem in het peilvak met een waterpeil van -1,20 m NAP (het peilvak waar de toename aan verhard oppervlak gerealiseerd wordt).

In de waterparagraaf in de ruimtelijke onderbouwing is over de compensatie van verhard oppervlak het volgende opgenomen:

Voor de toename verharding dient dus 390 m² gecompenseerd te worden. Dit wordt gerealiseerd doormiddel van het aanleggen van een natuurlijk vriendelijke oever van 590 m². Voor de aanleg van de damwand, worden om de circa 200 meter openingen aangebracht, waardoor rekening wordt gehouden met de visuitwisseling, macrofauna en andere water-gerelateerde dieren tussen de oever en de vaart.

Door deze tekst lijkt het alsof de compensatie van de toename aan verhard oppervlak gerealiseerd wordt in de Lathumer Feart. De Lathumer Feart heeft een streefpeil van -0,52m NAP. Het verhard oppervlak wordt gerealiseerd in een peilvak met een streefpeil van -1,20m NAP. De compensatie van de toename aan verhard oppervlak kan daarom niet in de Lathumer Feart gerealiseerd worden. Zie hiervoor ook de voorwaarden die we genoemd hebben in het wateradvies en hierboven herhaald hebben.

We verzoeken u om de ruimtelijke onderbouwing aan te passen, zodat duidelijk is dat de compensatie wordt gerealiseerd in het peilvak waar ook de toename aan verhard oppervlak gerealiseerd wordt.

Mei freonlike groetnis, met vriendelijke groet,

Jelly van der Kloet
Medewerker Cluster Plannen
Werkdagen: ma | di | wo | do

Wetterskip Fryslân
Postbus 36, 8900 AA Leeuwarden

T 058 – 292 2612 | E jvanderkloet@weterskipfryslan.nl | www.weterskipfryslan.nl

Denk aan het milieu voordat u dit bericht print

Van: Marit de Vries [<mailto:m.devries@littenseradiel.nl>]

Verzonden: dinsdag 2 augustus 2016 15:04

Aan: provincie@fryslan.nl; Info <info@weterskipfryslan.nl>

CC: Selma Mollema <S.Mollema@littenseradiel.nl>; Tjallien Bouwmeester-Stok <T.Bouwmeester@littenseradiel.nl>

Onderwerp: Kennisgeving ontwerp omgevingsvergunning ter inzage ten behoeve van het gedeeltelijk omleggen van de Lathumerfeart t.h.v. Toarnwerterleane 2 te Waaksens (2016116)

Keatsebaen 1 | Postbus 1 8730 AA Wommels
0515 - 33 44 44 | @keatsebaen1 | www.littenseradiel.nl

Geachte medewerk(st)er van Provinsje Fryslân en Weterskip Fryslân,

Op 8 augustus a.s. wordt de ontwerp-omgevingsvergunning met ruimtelijke onderbouwing ten behoeve van het gedeeltelijk omleggen van de Lathumerfeart t.h.v. Toarnwerterleane 2 te Waaksens gepubliceerd in Op 'e Skille, op Staatscourant Online en onze website. De ontwerpbesluiten liggen vervolgens 6 weken ter inzage.

Bijgaand de pdf-bestanden van de publicatie, de ontwerp-vergunning en de ruimtelijke onderbouwing.

Met vriendelijke groet,

Marit de Vries

medewerker RO en Milieu

(0515) 33 44 32

m.devries@littenseradiel.nl

Werkdagen:

Maandag, dinsdagochtend, donderdag en vrijdagochtend

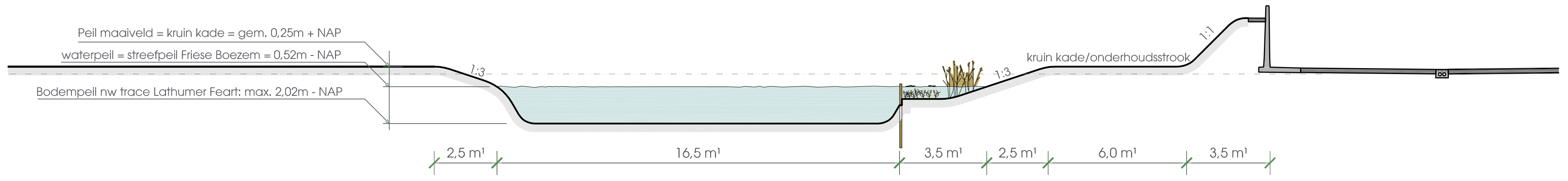
Keatsebaen 1 | Postbus 1 8730 AA Wommels
0515 - 33 44 44 | @keatsebaen1 | www.littenseradiel.nl

Denk aan het milieu voordat u dit bericht print.

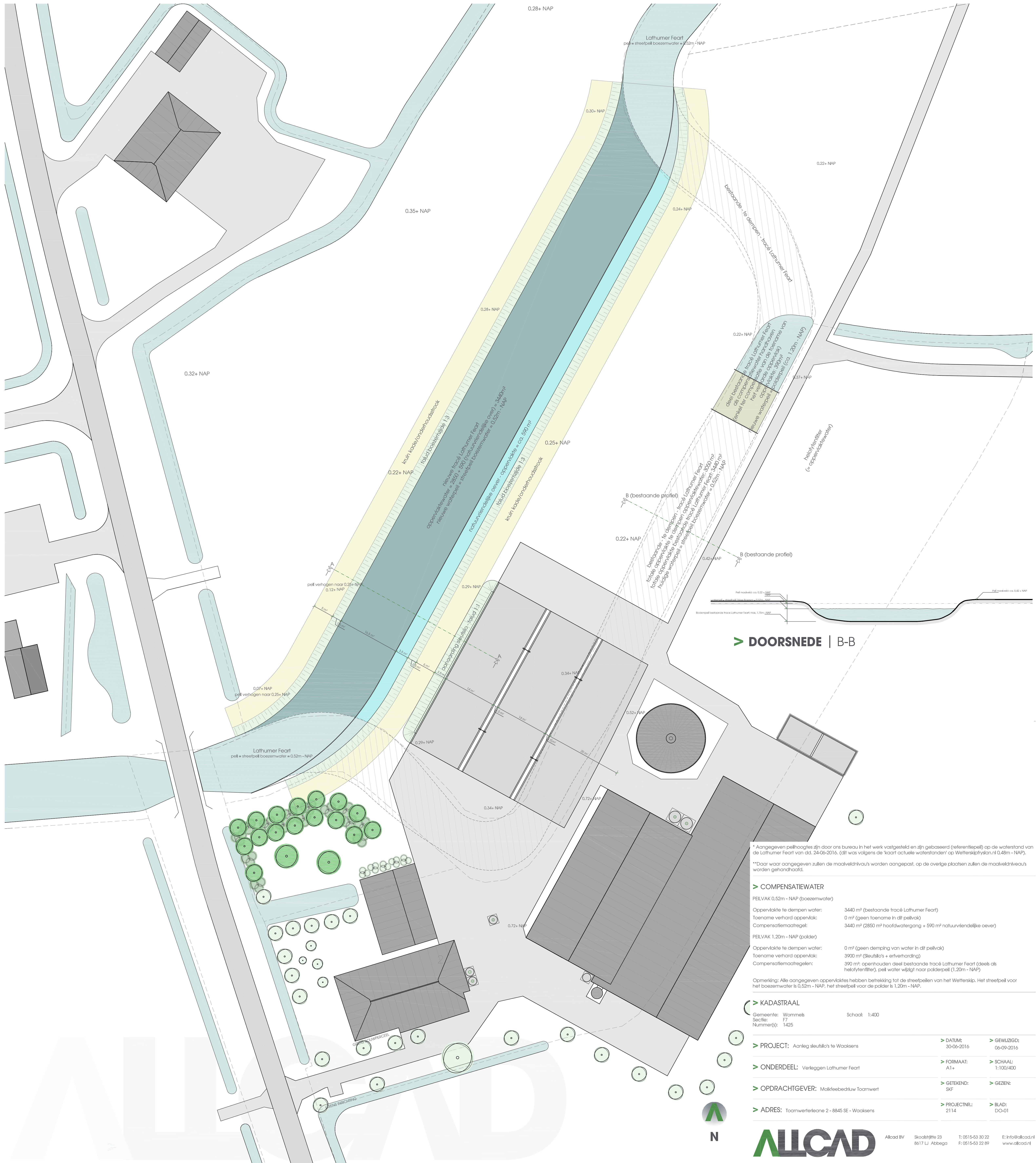
De informatie opgenomen in dit bericht kan vertrouwelijk zijn en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde(n). Weterskip Fryslân staat niet in voor een correcte, tijdige overbrenging van dit bericht. E-mail wordt door Weterskip Fryslân niet gebruikt voor het aangaan van verplichtingen, tenzij dit expliciet schriftelijk is overeengekomen. Aan persoonlijke opvattingen van medewerkers kunnen geen rechten worden ontleend.

BIJLAGE 6

- alle maten in het werk controleren -

> DOORSNEDE | A-A

> DOORSNEDE | B-B

* Aangegeven peilhoogtes zijn door ons bureau in het werk vastgesteld en zijn gebaseerd (referentiepeil) op de waterstand van de Lathumer Feart van dd. 24-06-2016. (dit was volgens de kaart actuele waterstanden) op Wettekipfrysland 0,48m - NAP).
 **Daar waar aangegeven zullen de maaiveldhoo's worden aangepast, op de overige plaatsen zullen de maaiveldhoo's worden gehandhaafd.

COMPENSATIEWATER	
PELVAK 0,52m - NAP (boezemwater)	
Oppervlakte te dempen water:	3440 m ² (bestaande tracé Lathumer Feart)
Toename verhard oppervlakt:	0 m ² (geen toename in dit peilvak)
Compensatiemaatregel:	3440 m ² (2850 m ² hoofdwatgang + 590 m ² natuurvriendelijke oevers)
PELVAK 1,20m - NAP (polder)	
Oppervlakte te dempen water:	0 m ² (geen demping van water in dit peilvak)
Toename verhard oppervlakt:	3900 m ² (Steufo's + erfverharding)
Compensatiemaatregelen:	3900 m ² openhouden deel bestaande tracé Lathumer Feart (deels als helofytenfilter, peil water wijzigt naar polderpeil (1,20m - NAP)

Opmerking: Alle aangegeven oppervlaktes hebben betrekking tot de streeppeilen van het Wettekip. Het streeppeil voor het boezemwater is 0,52m - NAP, het streeppeil voor de polder is 1,20m - NAP.

KADASTRAAL	
Gemeente: Wommels	Schaal: 1:400
Sectie: F7	
Nummer(s): 1425	

> PROJECT: Aanleg steuflo's te Waaksens	> DATUM: 30-06-2016	> GEWJBGD: 06-09-2016
> ONDERDEEL: Verleggen Lathumer Feart	> FORMAAT: A1+	> SCHAAL: 1:100/400
> OPDRACHTGEVER: Molkeveebedrijf Toarnwert	> GETEKEND: SKF	> GEZENT: SKF
> ADRES: Toarnwerterleane 2 - 8845 SE - Waaksens	> PROJECTNR.: 2114	> BLAD: DO-01

BIJLAGE 7

Geachte heer Feenstra,

Voor de ruimtelijke onderbouwing is de bijgevoegde tekening voldoende. Bij de oppervlakte die u aangeeft moet het wel gaan om het wateroppervlak van de natuurvriendelijke oever en niet om de totale breedte van de natuurvriendelijke oever.

Voor het omleggen van de Feart heeft u ook een watervergunning nodig. In de watervergunning komen de definitieve eisen en randvoorwaarden (onder andere oppervlakten) van Wetterskip Fryslân te staan.

Mei freonlike groetnis, met vriendelijke groet,

Jelly van der Kloet
Medewerker Cluster Plannen
Werkdagen: ma | di | wo | do

Wetterskip Fryslân
Postbus 36, 8900 AA Leeuwarden
T 058 – 292 2612 | E jvanderkloet@wetterskipfryslan.nl | www.wetterskipfryslan.nl

Denk aan het milieu voordat u dit bericht print

Van: s.feenstra@allcad.nl [<mailto:s.feenstra@allcad.nl>]

Verzonden: dinsdag 6 september 2016 13:04

Aan: Jelly van der Kloet <jvanderkloet@wetterskipfryslan.nl>

Onderwerp: Project Mulder te Waaksens: compensatiewater

cc.: dhr. P. Oosterbaan - Wetterskip Fryslân

Geachte mevrouw Van der Kloet,

In reactie op uw zienswijze van 8 augustus j.l. mbt het project van Mulder te Waaksens, wil ik u in bijgaande een gewijzigde tekening doen toekomen waarin de compensatiemaatregelen zijn gewijzigd.

Ik zou u willen vragen deze tekening te beoordelen, en uw eventuele opmerkingen aan ons door te geven. Wanneer eea zo akkoord is stuur ik deze opnieuw bij de gemeente in, zodat deze hem in de Ruimtelijke onderbouwing kan laten opnemen.

Graag verneem ik van u.

met vriendelijke groet,

Sytze Feenstra

Allcad BV

Skoalstrjitte 23

8617 LJ Abbega

T: 0515-533022

F: 0515-532289

E: info@allcad.nl

Deze e-mail is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde(n), indien u u dit bericht per abuis hebt ontvangen wordt u verzocht het bericht te vernietigen en de afzender te informeren. Openbaarmaking, vermenigvuldiging en/of verspreiding aan derden is niet toegestaan. Allcad BV draagt geen verantwoordelijkheid voor de overbrenging van de volledige inhoud van een verzonden mailbericht, noch voor de tijdige ontvangst. Allcad BV besteed actief zorg aan het voorkomen van virussen, de ontvanger dient de verzonden informatie desondanks altijd te controleren op bestandsgegevens en eventuele virussen. De ontvanger mag de verzonden informatie slechts gebruiken voor het doel waarvoor deze ter beschikking is gesteld. Bij twijfel over het gebruik, de juistheid en/of de volledigheid van dit bericht, dient u contact op te nemen met de afzender. Aan dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend.

Op al onze werkzaamheden, aanbiedingen en leveringen is de DNR2011 van toepassing. Deze branchevoorwaarden bevatten onder meer een beperking van de aansprakelijkheid. Een exemplaar van de DNR2011 wordt u op verzoek kosteloos toegezonden en is tevens op onze website te downloaden. U kunt ook de volgende link volgen: www.allcad.nl/downloads/DNR_2011.pdf

Denk aan het milieu voordat u dit bericht print.

De informatie opgenomen in dit bericht kan vertrouwelijk zijn en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde(n). Wetterskip Fryslân staat niet in voor een correcte, tijdige overbrenging van dit bericht. E-mail wordt door Wetterskip Fryslân niet gebruikt voor het aangaan van verplichtingen, tenzij dit expliciet schriftelijk is overeengekomen. Aan persoonlijke opvattingen van medewerkers kunnen geen rechten worden ontleend.